

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

40
ДИНАРА
1952

Година XXVI

Број 707

17. јул 1965.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Дан
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

ПРИТЕРАЛИ СМО ЈЕ
У ТЕСНАЦИ! АЛИ, ОНА ЈЕ
ОТВОРИЛА ВАЗДУШНУ
КОМОРУ!

МОРАМО ЈЕ САД
ТРАЖИТИ ПО ЦЕЛОМ
САТЕЛИТУ!

НЕКА СЕ СВИ КОС-
МИЧКИ БРОДОВИ И
БРОДОВИ ЗА СПАСА-
ВАЊЕ УДАЉЕ ОД
САТЕЛИТА!

ПРЕДАЈТЕ СЕ,
ЏОАНА! НЕМА ВАМ
УЗМАКА!

ВАЗДУШНА
КОМОРА
23

Дан
BARRY
1/18

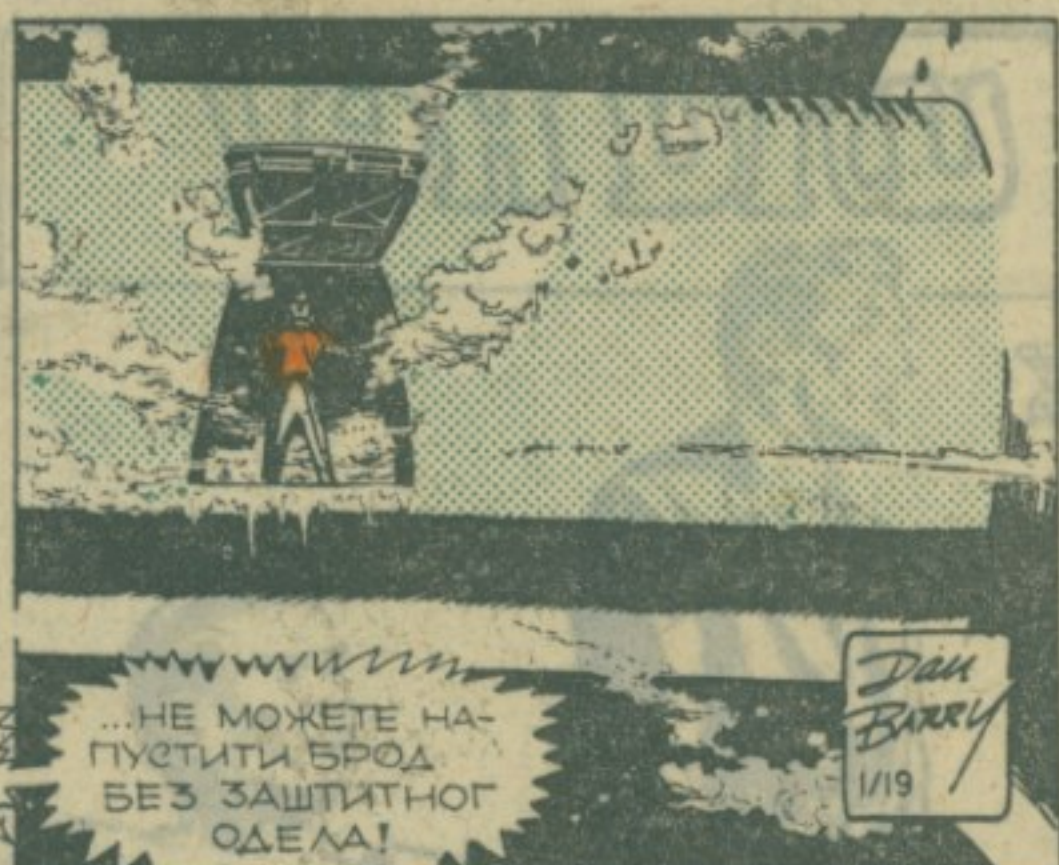
ПРЕДАЈТЕ СЕ,
ЏОАНА! НЕКЕМО
ВАМ УЧИНИТИ
НИШТА!

ДИШИ ДУБОКО... ДУБОКО...
МОРАМ ЗАСИТИТИ КРВ КИ-
СЕОНИКОМ... ДА МИ БУДЕ
ДОВОЉНО ЗА ПЕТ
МИНУТА БЕЗ
ДИСАЊА...

ВАСИОНСКИ БРОД... УДА-
ЉЕН ЈЕ 300 МЕТРА... ОД-
МЕРИ ДОБРО РАЗДАЉИНУ...
ЗАТВОРИ ОЦИ... ДА СЕ НЕ
БИ СЛЕДИЛЕ У КОСМОСУ!

ЏОАНА...
БУДИТЕ
РАЗУМНИ...

...НЕ МОЖЕТЕ НА-
ПУСТИТИ БРОД
БЕЗ ЗАШТИТНОГ
ОДЕЛА!

Дан
BARRY
1/19

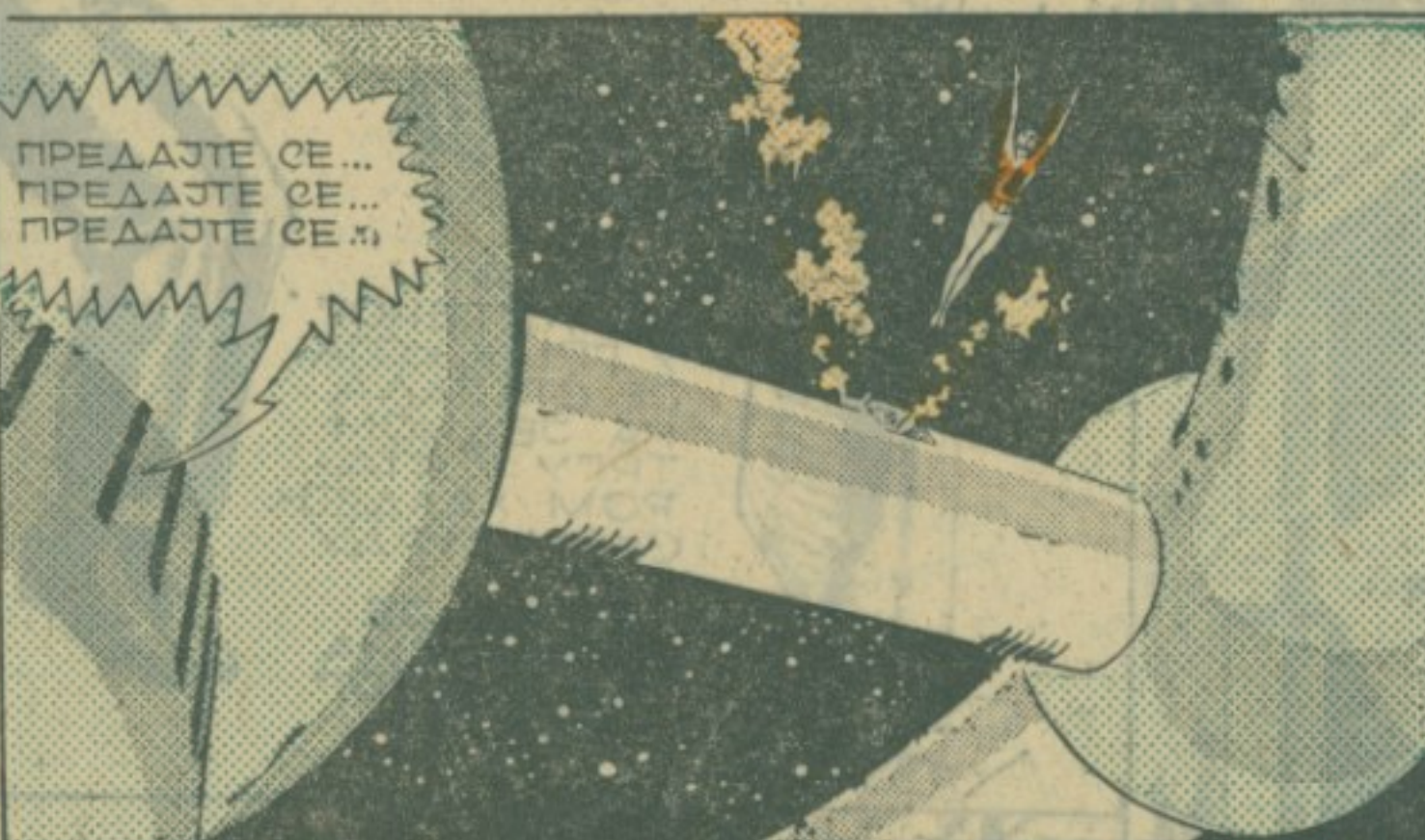
ЗАТВОРЕНА
УСТА... ПЛУКА
ПРАЗНА... ТАЧНО
ОДМЕРЕНА
РАЗДАЉИНА...

ОДБА-
ЦИТИ
СЕ!

ПРЕДАЈТЕ
СЕ, ЏОАНА,
ПРЕДАЈТЕ
СЕ...

НЕМОГУЋЕ ЈЕ
НАПУСТИТИ САТЕ-
ЛИТ БЕЗ ОПРЕМЕ!

ПРЕДАЈТЕ СЕ...
ПРЕДАЈТЕ СЕ...
ПРЕДАЈТЕ СЕ...

Дан
BARRY
1/20

НЕ СМЕМ ДА ОТВОРИМ ОЦИ... ПРСТИ СУ МИ НЕОСЕТЉИВИ...
ПЛУКА МОРА ДА СУ ПРАЗНА... БРАТА ПРЕТКОМОРЕ
МОРА ДА СУ ТУ НЕГДЕ... ОВДЕ!

ЏОАНА СЕ ОТИШУ-
ЛА... ДВА МИНУТА ЛЕ-
ТЕЛА ЈЕ ПРЕМА ФЛА-
ШОВОМ БРОДУ...

Дан
BARRY
1/21

КРОЗ БЕКОВЕ

КРВАВА МОНЕТА

Године 1835. руски цар Никола I наредио је да се, по угледу на баварски талир, искује новац на коме би били представљени сви чланови царске породице. Међутим, када је први примерак новца био показан цару, њему се учинило да царица изгледа на њему старија но што је у природи. Схва

тивши то као увреду, наредио је да се уметник који је израдио новца казни. Царски сатрапи буквално су пребили човека, тако да је умро под батинама. Педесет комада новца обливених крвљу цар је својеручно поделио највишим дворским достојанственицима као знак своје милости. Неколико примерака „крваве рубље“ чува се данас у музејима.

НЕРОНОВА ЕЛЕКТРОМАСАЖА

Лични лекар римског цара Нерона лечио је овога по злу чувеног владара електрокупкама. То се овако одвијало: у мању дрвену каду пуштали су рибе које је

У ОВОМ БРОЈУ:

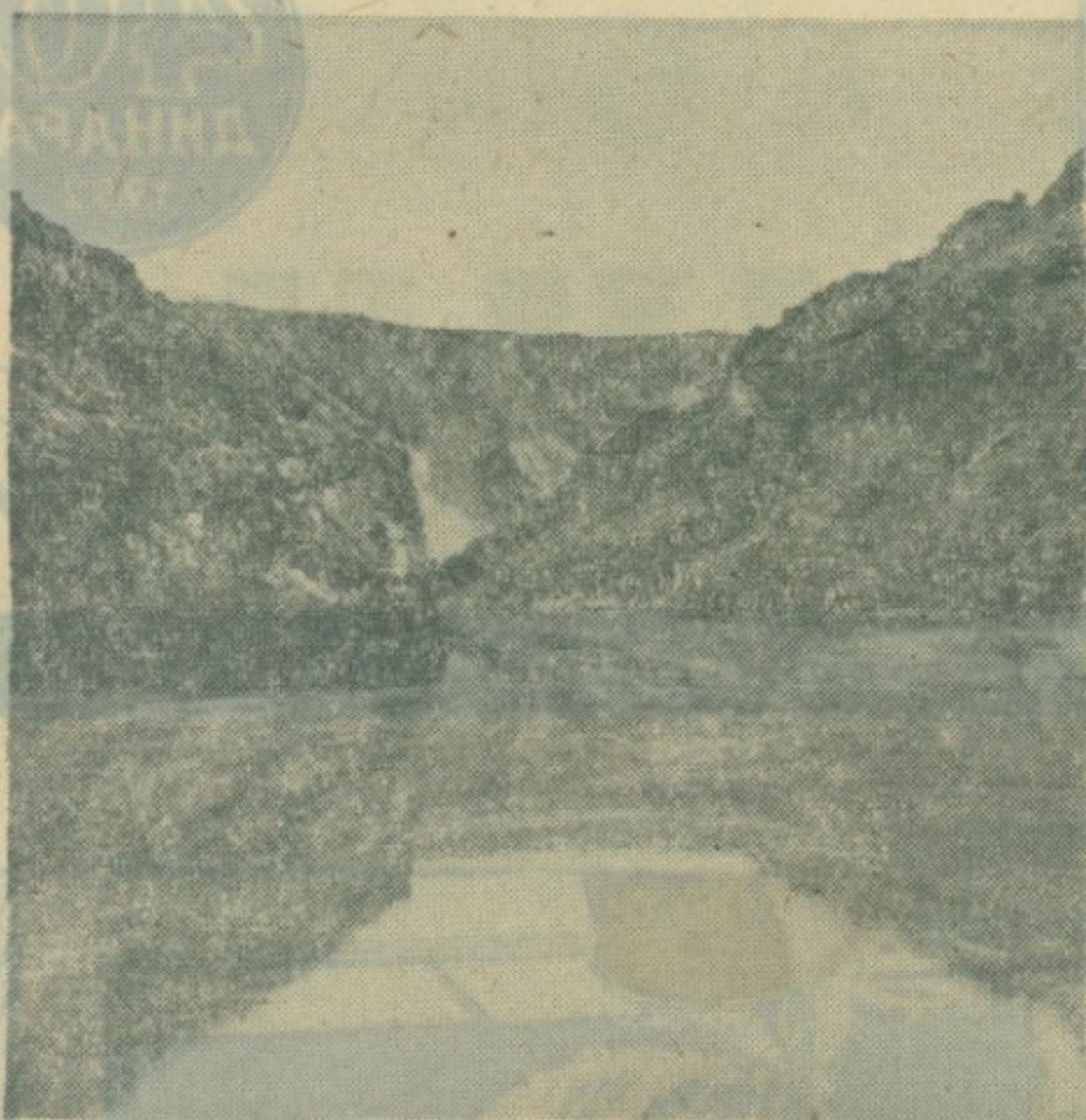
ВИОЛИНА И МАЧ
ПРВИ ЧОВЕК-ЖАБА
КРОКОДИЛ — ЖИВИ ФОСИЛ
БЕТ ДЕВИС ТРАЖИ ПОСАО
ГЕНЕТИКА У МИНИЈАТУРИ
КЊИГА О НАЈ, НАЈ, НАЈ...
НАВИГАТОР ВАРЕНЦ
КАКО ЈЕ ПОСТАЛА ЛАМА
ТРИКОВИ И МАФИОНИЧАРИ
КРОЗ ПОВЕСТ ОКЕАНА
ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА
АНЕГДОТЕ
ЗАБАВЕ НА ВОДИ

природа обдарила органима који стварају електрични напон. Нерон се купао у тој води. Лекару није било нимало лако да лечи таквог једног деспота као што је био Нерон. Али, како ни Тацит а ни Светоније, летописци старог Рима, ништа не говоре о некаквом кажњавању Нероновог лекара, може се претпоставити да је лечење било успешно.

Природне
лејоше
наше
земље

ЗРМАЊА

ЗРМАЊА извире из јаког крашког врела, испод високог облук усеченог у западне огранке Бобије. Врело лежи на висини од 395 м изнад Јадрана, а даје просечно 3 м³ воде у секунди. Зрмања утиче у Новиградско море, које је каналом Жадрилом у вези са Јадранским морем. Дугачка је 69,2 км. Њен слив има површину од 780 км² и просечну надморску висину од 403 м. У горњем току Зрмања се пробија кроз узану клисуру дубоку до 600 м, која је у средњем току плина. У доњем току, низводно од Обровца, она се пробија кроз кањон дугачак 10,9 км а дубок до 170 м. Корито Зрмање је широко у горњем и средњем току 6—20 м, а дубоко 0,4 до 0,8 м. У доњем

ЗРМАЊА ПРЕД УШЋЕМ

току оно достиже ширину до 70 м и дубину од 3 до преко 10 м, па је пловна до Обровца за бродове обалске пловидбе.

На Зрмањи се налази не колико водопада и slapova. Највећи међу њима је Ковачевића slap у Доњем Ервенику; он је висок 50,4 м. Повића slap код Мокрог поља висок је 23 м, а у Жегари

су два: први је висок 17 м, а други 23,3 м. На Крупи, притоци Зрмање су два slapa: први је висок 7,2 м, а други 27. Зрмања уноси у Новиградско море сваке секунде просечно 22,7 м³ воде. Највиши водостаји на њој су у новембру и децембру, а најнижи у августу и септембру.

ДНЕВНИК ПИСАН ПРЕ 300 ГОДИНА

Семјуел Пекс (1633—1703), иначе шеф енглеског адмиралитета познат је као и хроничар седамнаестог столећа. Био је духовит и на овај висок положај дошао је захваљујући својој интелигенцији, савесности и изванредној марљивости.

Преко целог дана, заузет важним државним пословима, покоји пут бежећи да проведе весело вече у крчмама или на састанцима са пријатељима, он никада није пропустио да по ноћи седне и при светлости свеће запише гушчијим пером дневне догађаје.

Свој дневник писао је он пуних девет година од 1660—1669 кад га је почео издавати вид. У току тих девет година, он је написао око 1.250.000 речи.

Поред крупних догађаја свог времена: лондонске куге и пожара, говори о изгредима и интригама Чарлсовог двора и скандалима међу људима од „угледа“.

АНЕДОТЕ

БАЛЗАК У ИНОСТРАНСТВУ

Када је француски књижевник Балзак први пут посетио Беч, нити је знао језик нити је познавао аустријску монету. Када би узео кочију никад није знао колико треба да плати нити је разумео иједну реч коју би му упutio кочијаш.

Искуство је научило Балзака да новац говори универзалним језиком. Када би се довео до жељеног места, Балзак би пружио кочијашу само један новчић. Ако би човек и даље држао испружену руку, Балзак би додао још један новчић. Додајући полако новчић по новчић, Балзак би пажљиво посматрао возачево лице.

У тренутку када би се на кочијашевом лицу појавио осмех, Балзак је знао да је дао новчић више. Узео би тај последњи новчић назад и напуштао кочију.

У ДОКОЛИЦИ

Владар једне европске државе позвао је за време своје посете Паризу књижевника Александра Диму да би му прочитао своје песме које је, према сопственим речима, испевао у часовима доколице. Када је на крају владар затражио од Диме да му каже своје искрено мишљење о песмама, Дима је одговорио:

— Мислим о њима исто оно што би ваша висост мислила када би мени пало на ум да у часовима доколице владам вашом земљом.

ЗАБОРАВНИ НАУЧНИК

Једном, враћајући се кући, чувени научник Алберт Ајнштајн неочекивано се обратио кухињама:

— Опростите, знате ли можда где живи професор Ајнштајн?

— Па... па ви сте професор Ајнштајн!

— То ја знам. Али, заборавио сам на ком спрату је мој стан.

ПОЗНАЈЕ ОН НОВИНАРЕ

Истакнути мађарски скулптор Жигмонд Кишфалуди-Штребл шетао је једном с Бернардом Шоом по лондонском Хајд-парку. Угледавши једног фото-репортера који их је пратио у стопу, Шо је рекао вајару:

— Знате ли шта би изистински обрадовало овог младића? Када бисмо се нас двојица спустили на све четири и тако, четвороношке, почели да се шетамо по трави. Такву фотографију могао би да прода за лепе паре.

НАЈКРАЋА КРИТИКА

Позоришни критичар Гласбренер опкладио се једном с једним својим колегом и пријатељем који ће од њих двојице да напише најкраћу али одговарајућу критику.

Гласбренеров пријатељ овако је сутрадан приказао у листу за који је радио једну збирку стихова: „Пих, и то ми је стих!“

Кроз два дана Гласбренер је за позоришну премијеру драме која се звала „Бедно вече“ написао: „Неоспорно!“

КОД ЕЛЕКТРИЧАРА

— ДА ЛИ МОЖЕТЕ ДА МИ ПОМОГНЕТЕ, МОЈИ СВИЏИ НЕЋЕ ДА СВЕТЕЛЕ?

Мало статистике

Пре две године укупан број становника на свету износио је три милијарде и 160 милиона. Годишњи прираштај у просеку је 1,8 одсто. У Европи, међутим, просек износи 0,9%, док је у Латинској Америци много виши: износи 2,6% и Африци 2,3%.

ЦИРКУСКИ

ДАНАС СУ У ЦИРКУСУ ОПРАЛИ РУБЉЕ

Необичан конкурс

У Сиднеју (Аустралија) је одржан један од најнеобичнијих конкурса женске лепоте. Преко 500 девојака које су учествовале на овом конкурс морале су обријати главу, јер су то услови такмичења захтевали. Све је то било потребно да би се изабрала „лепотича са најлепшом лобањом“.

Ripley's — Веровати или не!

Крунибена столица

У Вестминстерској опатији, на којој су, почев од 1327 године, крунисани сви енглески владари, послужила је једне ноћи као „постеља“ вилијему Леноксу, лорду од Роса — који је тада имао 12 година!

ГЛАСЕ КОРИНТСКИХ СТУБОВА

ЗА КОЈЕ СЕ СМАТРА ДА СУ НАЈЛЕПШЕ УКРАШЕНЕ, ИНСПИРИСАНЕ СУ БОДЛИКАВИМ ЛИШЋЕМ СРЕДОЗЕМНЕ БИЛОКЕ ТРАТОРАК (ACANTHUS)

СТАТУА

ОВНА ЗАПЛЕТЕНОГ У ГРМУ, КОЈА ЈЕ СТАЈАЛА НА ЈЕДНОМ ТРГУ У СТАРОМ ХАЛДЕЈСКОМ ГРАДУ УРУ, БИЛА ЈЕ НАЧИЊЕНА ОД ЧИСТОГ ЗЛАТА!

ЛИТЕР УЗДЖОК

ИЗ КИ ВЕСТА (ФЛОРИДА) ПРЕШАО ЈЕ 25 МЕТРА НОСЕИ НА ДЛАНОВИМА РАШИРЕНИХ РУКУ ПО ЈЕДНОГ ОДРАСЛОГ ЧОВЕКА!

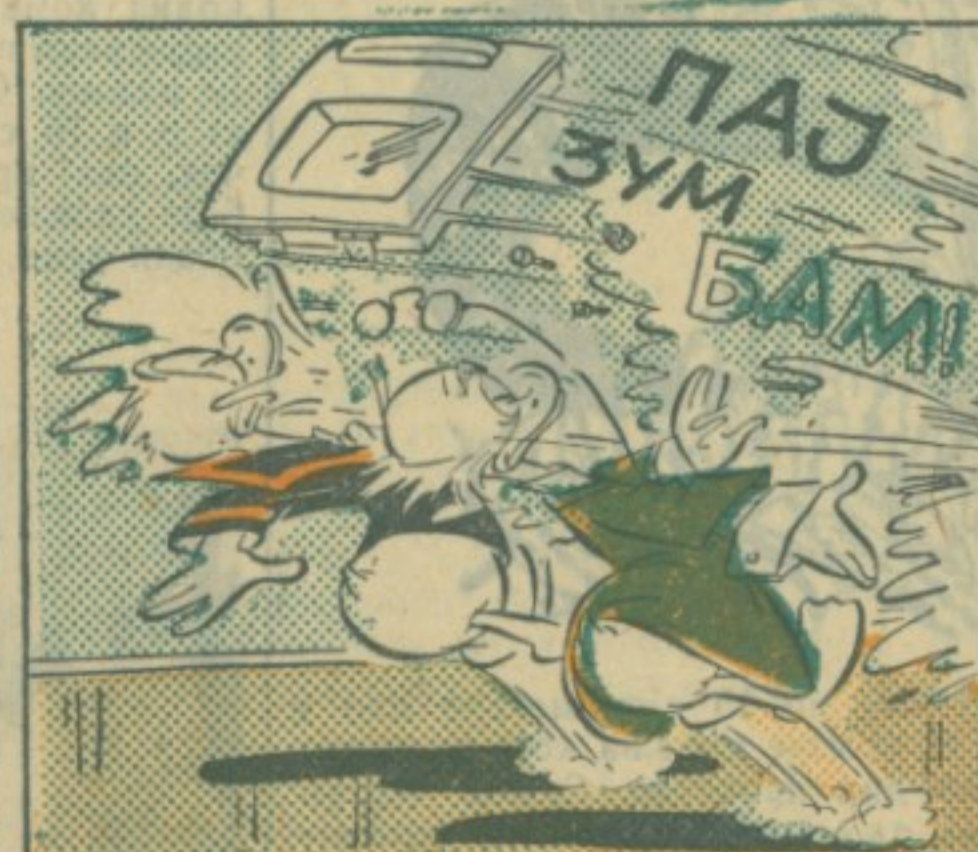
ПУЖ НАЗВАН МЕСЕЦ

НЕМА ОЧИЈУ, А НОГА МУ ЈЕ ТОЛИКО ВЕЛИКА ДА ОН КАД ХОРЕ ДА ЈЕ УВУЧЕ У ЈОШТУРУ, МОРА ИЗ ЊЕ ДА ИСТИГНЕ ВОДУ

РИБЕ У КУКИ!

У ФРАНЦУСКОМ ГРАДИУ ОРНАНУ КРОЗ КОЈИ ПРОТИЧЕ РЕКА ЛУ РИВАРИ, ЛОВЕ РИБЕ СА ПРАГА СВОЈИХ КУБА!

WALT
DISNEYПАЈА
ПАТАК

СПОРТ

ЗАБАВЕ
НА ВОДИ

Скокови у воду с праве грамбулине или обичне еластичне даске увек пружају право задовољство љубитељица пливања. Замислите да се неки од ваших другова досетио да испод даске причврсти стару аутомобилску опругу. Скок с такве грамбулине пружа двоструко задовољство: као птица полетиш у вис, а после тога зарониш у воду под необичним углом.

Сваки предмет који плива — гумени душек, стара унутрашња аутомобилска гума или даска — може да постане за купаче забавна атракција. Замислите сада да се на ва-

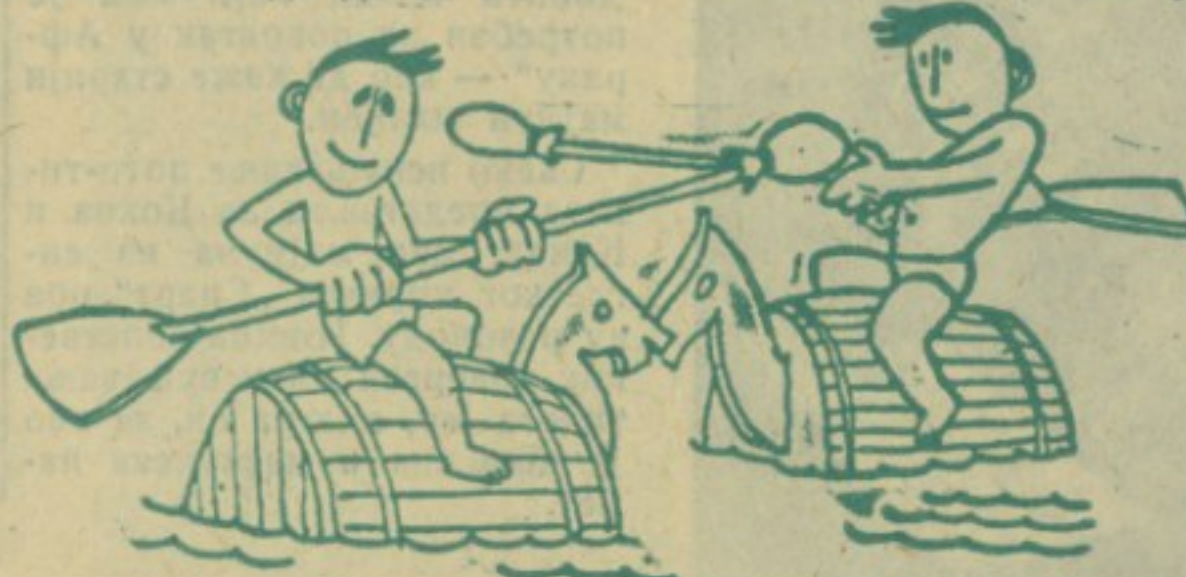
Као какав магнет, привлачи нас вода у ове жарке дане. Али, сваки љубитељ водених спортова не жели само да се купа, већ и да учествује у разним забавама на води у којима може да покаже своју издржљивост и снажљивост. Упознајемо вас с неким играма и забавама које су доступне свакоме.

стране имати доплатицу, док ће друга страна подсећати на боксерску рукавицу али не од коже, већ од мушме или поливинила и напуњену струготином или песком.

Правила турнира на води једноставна су: ко изгуби равнотежу и нађе се у води усту-

пераја за руке. С перајима на рукама лакше се плива и постиже се много већа брзина. На жалост, у нашим рањима оваква пераја не могу да се нађу, нарочито не она која би одговарала децим рукама. Али, ви их можете и сами начинити од старе унутрашње аутомобилске гуме, а по невољи и од мушме. Можда ваша рукотворина неће баш изгледати лепо али ће учинити од вас бржег пливача.

шој плажи појавила „водена коњица“. А то неће бити тешко извести ако се у воду спусти неколико бурића. Ради бољег одржавања на води саветујемо вам да буриће снабдете кобилицом. Уместо седла, покријте дрво комадом мушме или поливинила који ће залепити лепком отпорним на воду („охо“ — лепак). Копља ће вам истовремено бити и весла јер ће с једне

на место другу који чека да испроба своју снажљивост и спретност.

И на крају један савет: као и код свих игара у води будите опрезни, нарочито ако се купате у реци.

Често сте видели пливаче с гуменим перајима на ногама а, ево, ми вам предлагемо и

ОНИ СУ ПОБЕДИЛИ
ЗЕМЉИНУ ТЕЖУ

РАГБИ СПАДА МЕЂУ НАЈДИНАМИЧНИЈЕСПОРТОВЕ. У ОВОЈ ИГРИ СВЕ ЈЕ ДОЗВОЉЕНО СЕМ ГРУБОСТИ: ТРЕБА БИТИ БРЗ, ЕЛАСТИЧАН, ИЗДРЖЉИВ, СА ДОБРИМ РЕФЛЕКСИМА, ОДВАЖАН И ОДЛУЧАН. СВИ ИГРАЈУ И СВИМОРАЈУ БИТИ АКТИВНИ, ЕВО СЛИКЕ КОЈА ПОКАЗУЈЕ МОМЕНАТ БОРБЕ ЗА ЛОПТУ.

КРОКОДИЛ — ЖИВИ ФОСИЛ

МНОГИ научници верују да крокодили убијају више људи него све остале дивље звери заједно. Неки иду тако далеко и тврде да су у поређењу са крокодилима ајкуле безбедне попут златних акваријумских рибица. Рачуна се да само у Африци годишње хиљаду људи изгуби животе од овог опасног рептила.

Ма како нам због тога страшно изгледао, за научнике је крокодил најинтересантији живи фосил, последњи и најсавршенији остатак доба гмијаваца у коме су његови рођаци велики диносауруси владали планетом.

Док су преисторијски крокодили имали широку распрострањеност данас се налазе само у централним и јужним деловима Африке, Мадагаскара, топлим крајевима Азије, тропским пацифичким острвима и северним делови-

негде у близини, чува јаја од многобројних непријатеља и чека — око три месеца. За то време уопште не једе и налази се у стању неке обамрлости и онда јој је лако прићи и убити је.

Кад најзад дође време да се мали крокодили излегу дешава се „чудо“. Они не могу сами да се пробију кроз тридесетак сантиметара земље над собом и зато кад дође време, пуштају извесне звуке. На први знак женка почиње брзо да копа земљу. Инстинкт је толико јак да када су научници покушали да оградом гнездо јаком оградом избузумења мајка-крокодил растагла је ограду у парампачад и почела да откопава своје младунце.

Новорођени крокодил дуг је око седам и по сантиметара и од првог тренутка свог живота је агресиван. Он одмах разјапљује своју малу че-

чини да су крокодили све ређи.

Крокодил може да произведе гласну рик у којој је један посматрач описао као звук удаљеног грома или ударање у велики бубањ. У шупљинама коренова многобројних купастих зуба налазе се допунски зуби који заузимају место првог ако се овај истроши или сломи.

Ловци и научници споре се око тога шта је опасније: чељуст или реп крокодила. Уобичајена тактика крокодила је да се приближи непријетелу жртви на обали реке а онда да се без икаквог звука помоли из блатнаве воде и дохвати плен, обично за ногу.

Настаје борба на живот и смрт у којој жртва покушава да се ишчупа из страшних чељусту док крокодил настоји да је увуче под воду и ту удави. Крокодил је невероватно снажан и трајајима на све

присилног мира пошто поди- вљали хипопотамус може да једним затварањем чељусту преполови крокодила.

У случају да нападне слона док пије воду крокодил има врло мало изгледа да се извуче.

Крокодил је једна од ретких звери која редовно напада човека мада се и у томе разликују поједине врсте крокодила. Неке азијске и америчке врсте скоро никад не дирају људе а неке то увек чине и чак излазе из воде да би нападе. Опште веровање је да крокодили не нападају човека ако су сити. Тако у неким водама које су пуне рибе крокодили не дирају људе али зато у другим водама које су такође пуне рибе они то стално чине. Неки научници верују да када крокодил једном осети људско месо он га онда и даље тражи. Неки опет мисле да у крајевима где има људи крокодили почињу да их се мање плаше и зато нападају.

Крокодили једу све на шта нађу. Сокови које лучи њихов желудац тако су јаки и пучи хидрохлоричне киселине да су у стању да за неколико месеци растворе удице ду-

БЕЛИ КРОКОДИЛ

Потпуно бео је овај крокодил коме су аустралијски стручњаци посветили сву своју пажњу. Осамнаест месеци стар и 75 сантиметара дугачак, овај крокодил необичне боје уловљен је у дунгли, на обали реке Флај. Сада се бе-

ли крокодил налази на једној крокодилској фарми у Кикорију где зоолози имају могућност да га подробно проуче да би открили узрок његове — за једног крокодила необичне — беле боје.

ма Аустралије. Такође их има у топлим крајевима Америке. Ту се најчешће среће али гатор или кајман, опасан грабљивац с главом сличног шкунија.

Познато је више врста крокодила које се разликују по величини и навикама, има их дугих свега метар и по до четири, оних који достижу дужину и до десет метара. Најраспрострањенији и најбоље познат је нилски крокодил. Велики грчки историчар Херодот написао је пре неких 2400 година: „Од свих на свету познатих животиња крокодил од најмањег првобитног облика нараста у највећи“. Од јајета величине обичног гушчијег, дужине око седам сантиметара, излеже се животиња која може да достигне 120 пута већи раст.

Женка нилског крокодила полаже отприлике око 55 јаја одједном близу обале у сунцем загрејани песак. Кад то уради, руле помоћу репа покрије песком а онда легне

љуст на све око себе и гоњен непогрешивим инстинктом креће право према најближој води чак и онда када је не види.

На путу до воде вребају га многобројне опасности пошто има много животиња које воле његово месо. Он чак није сигуран ни у свог оца тако да га мајка мора и од њега чувати.

Узевши све ово у обзир неки природњаци из Аустралије цене да свега један успешан од снесених јаја успева да се одржи у животу. Крокодил у току целог свог живота расте. После отприлике десет година растење се успорава али никада потпуно не престаје. Не зна се тачно колико дуго крокодил може да живи. Разне теорије постављају границу негде између 80 и неколико стотина година. Последња изучавања показују да крокодил може да живи преко сто година.

Међутим, интензиван и неплански лов на ту животињу

стране успева да спречи жртву да поврати равнотежу и истргне се из смртоносног заграда. Кад је жртва удављена на почињу нови проблеми. Упркос свог застрашујућег изгледа крокодилове чељусту нису створене за жвакање. Оне служе углавном за држање плења. Због тога крокодил поједе одмах само оно што може одједном да прогуте: птице, рибе и мале животиње до величине пса.

Са већим пленом као што су говече, зебра или човек крокодил наилази на потешкоће кад жели да их поједе свеже. Због тога их он одвлачи у неко скровиште да ту иструну и тако постану мекши да би могао да их растргне. Често он одвлачи жртву у неку врсту подводног тунела који под земљом имају однекуд довод ваздуха.

Зна се да су крокодили нападали лавове, дивља говеда, камиле, коње, риноцеросе и леопарде. Једино са нилским коњима живе у некој врсти

ге по 15 сантиметара као и врхове копаља које је крокодил прогутао. Сваки одрастао крокодил има у стомаку округло камење које је неки пут величине јајета. Дуто се веровало да они играју неку улогу у његовом систему варења.

Неки научници верују да су крокодили на путу да буду истребљени што би по њима био велики губитак за науку пошто би са крокодилима нестала животињска врста стара преко стотину милиона година. Други верују да се крокодили само повлаче на скровишта места. Власти у Аустралији недавно су забраниле лов на крокодиле у неким областима да би се сачувала једна врста малих крокодила који су почели да изумиру. Изгледа да у Африци постоје још крајеви у којима има толико крокодила па се не треба плашити да ће наука остати без њих за један дужи период.

МОЖЕ И БЕЗ ВОЗАЧКЕ ДОЗВОЛЕ

Једном бечком лекару одузета је возачка дозвола због саобраћајног прекршаја. Да ипак не би остао без посла, лекар се досетио и прерадио свој комби, коме је додао руду и упрегао коња.

— Сада је мало спорије, каже он, али се ипак може и са једном коњском снагом.

ИГРАЧИ ЛОТОВА

„Брате, како си могао тако бесмислено да типуваш? Ако тако наставиш никад нећемо добити новац који нам је потребан за повратак у Африку! — као да каже старији мајмун млађем.

Свако испуњавање лото-тикета представља за Кокко и Конду, два мајмуна из енглеског циркуса „Спарт“, праву разоноду. Њихов сопствени поверава им испуњавање тикета јер, сматра он, за ово је довољно и мајмунска памет.

ВРЕЛИ ОКЕАН ИСПОД СИБИРА

ТАМО где данас бесне снежне олује бујно ће расти тропско дрвеће и биљке, шаренеће се вртови у којима ће бити цвећа преко целе године испод огромних и пространих провидних купола, биће подигнути базени за купање у тајги у којима ће се моћи купати без обзира на годишње доба, огромне површине заузимаће топле леје, градови ће се грејати без утрошка угља или електричне енергије,

— тако совјетски научници замишљају Сибир у скорој будућности. Стручњаци верују да је могуће загрејати ову хладну земљу. Извор огромне количине топлотне енергије која је потребна да се велика хладна просторства загреју налази се у подземном врелом океану који је откривен у дубинама испод Сибира.

Геолози су тражећи нафту наишли на огромне количине топле воде чија се температура креће између 60 и 150° Ц. Врели океан налази се на 1500 до 2000 метара дубине и обухвата простор између Урала, Сајанског горја и казахстанских степа. Претпоставља се да овај необичан базен садржи стотине и стотине милиона кубних метара вреле воде која се налази у шупљим кавим слојевима у дубини земље. Вода овог врелог океана чека дугу.

треба да преобрази Сибир и од њега створи цветну башту, као што то на пример чине гејзире топле воде на Исланду.

На многим местима вода „сибирског океана“ садржи лековите састојке, пре свега бром, јод и још неке материје потребне човечјем организму. Већ су отворене топле бање у којима се неке болести лече исто тако успешно као и у познатим кавкаским топицама. Топла подземна вода почела се користити и за загревање зграда. Стручњаци сматрају да ће се на бушотинама ове топле воде моћи изградити електране чија ће се енергија користити за загревање просторија, башта и друго.

Тако снови о „топлом Сибиру“ добијају реалну и опипљиву подлогу и на њихово остварење вероватно се неће чекати дуго.

ЧУЈЕ БОЉЕ ОД КОШУТЕ

Једна америчка фирма израдила је апарат за регистровање звука чијој би осетљивости могла да позавиди и најопрезнија кошута. Апарат хвата инфра-звучне трептаје учестаности 15 до 20 херца и претвара их у звуке који се могу чути. Помоћу овог а-

парата може се уловити шушањ који ствара човек опрезно пузећи кроз шибље на удаљености од 1,6 километра. Апарат је тежак 3,6 килограма а напада се струјом добијеном од 6 обичних батерија за цепне лампе.

»ПРВИ« ЧОВЕК-ЖАБА

ЈЕДНОГ октобарског вече-
ра 1874. капетан брода
„Квин“, који се налазио да-
леко на пучини на путу из
Њујорка за Ливерпул, угле-
дао је чудну прилику обуче-
ну у гумено одело како се
извлачи из једног од чамаца
за спасавање и полази према
огради брода.

Стрчавши с моста капетан
је у последњем тренутку у-
спео да ухвати незнанца, ко-
ји је очигледно имао намеру
да скочи у море.

— Шта то радите? Где сте
се упутили? — викнуо је о-
штро узбуђени официр.

— Немам карту па сам ре-
шио да се вратим на копно,
— одвратио је мирно човек у
гуменом оделу.

Како је најближе копно би-
ло удаљено више од 300 ки-
лометара, капетан је био си-
гуран да пред собом има лу-
дака. Наредно је да непо-
знатоме скину необично гуме-
но одело и да га затворе у
једну каину.

У току следеће недеље да-
на пловидбе капетан је имао
прилику да се увери да овај
„слепи путник“ није душевно
поремећен већ да је имао са-
вим озбиљну намеру да ко-
ристећи своје нарочито кон-
струисано гумено одело поку-
ша да доплива до обале.

Животни пут Пол Бојтона,
како се звао овај путник, био
је необичан. Када му је било
15 година добровољно се ја-
вио у морнарицу северних др-
жава које су се тада налази-
ле у рату са Југом. У годи-
нама после грађанског рата
он је учествовао у револуци-
ји у Мексику, у француско-
пруском рату, Париској кому-
ни и завери да се збаци шпан-
ска тиранија у Куби. Осим
тога последњих година био
је и шеф прве службе спаси-
лаца у Атлантук Ситију где
је сам спасао 71 купача.

Капетан је слушајући Бој-
тона како прича о својим жи-
воту, све више поштовао свог
изненадног госта и најзад га
замолио да му објасни какво
је то чудно гумено одело у
коме га је први пут затекао.

Бојтон му је објаснио да је
одело изум неког Ц. С. Мери-
мана из Питсбурга а наме-
њено је путницима преко-
океанских бродова у случају
да брод почне да тоне. Оно
је било начињено од чврсте
гуме која нигде није пропу-
штала воду а иза капуљаче
на леђима, грудима и дуж
ногу налазиле су се коморе
које су се могле напунити
ваздухом и које су одржава-
ле човека који је носно оде-
ло на површини воде. Уз оде-
ло је ишло једно мало весло
са две лопате за брже кре-
тање по води. Бојтон је твр-
дио да је одело већ безброј
пута испробао на крајним ре-
лијацијама и да је овог пута

хтео да изврши неку врсту
генералне пробе.

На Бојтонова наваљивања
капетан је најзад пристао да
му пружи прилику да испро-
ба одело. Када се „Квин“ 21.
октобра налазила на неких
45 километара од ирске оба-
ле, Бојтон је окорачио огра-
ду брода и спустио се у уз-
буркано море.

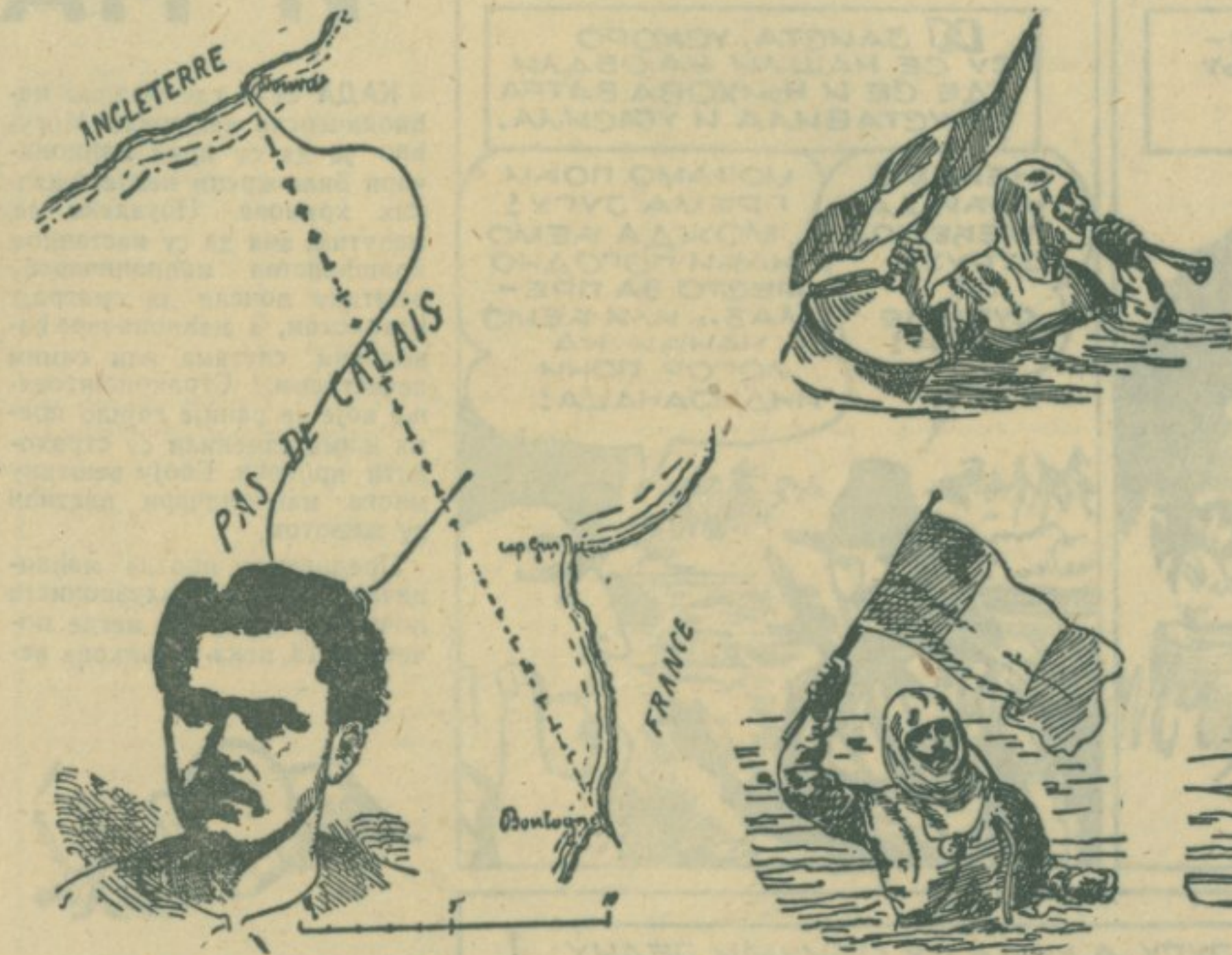
Кад је више сати после то-
га изашао на обалу близу
једног рибарског места на о-
бали Ирске, рибари нису ве-
ровали у истинитост његовог
тврђења да је пливајући пре-
шао 45 километара. Али вест
се брзо раширила и потврђе-
на од капетана „Квина“ брзо
се нашла на првим страница-
ма новина у свету. Бојтон је
преко ноћ постао познат.

Али, њему то није било до-
ста. Користећи своје „чароб-
но одело“ он је кренуо у ма-
ју 1875. да преплива канал
Ламанш. Ушао је у воду код
рта Гри Не и служећи се сво-
јим малим веслом лагано до-
пливао до залива Фен где је
био поздрављен салвом из 11
топова и телеграмом тада-
њег америчког председника
Гранта.

Ускоро затим он је препли-
вао Рајну, Рону, Сену, По,
Лоару, Гибралтарски мореуз,
Мисисипи и Мисури.

Али временом је Бојтону,
рођеном авантуристи, поста-
ло досадно да се мирно љу-
љушка на таласима у свом си-
гурном оделу. Где је ту био
ризик без којег он није мо-
гао?

У то време је Перу запо-
чео рат са Чилеом и Бојто-
нов дух је живнуо. Пријавио
се у перуанску морнарицу и
једне мрачне ноћи кришом
допливао до једног чилеан-

ИЗМЕНА ДОВЕРА И БУЛОЊА У ПРАВОЈ ЛИНИЈИ ИМА 25 МОРСКИХ МИЉА. КАПЕТАН БОЈТОН ПРЕВАЛИО ЈЕ У КРИВУДАВОЈ ЛИНИЈИ 33,5 МИЉА ЗА 15 ЧАСОВА. У ДОЊЕМ ЛЕВОМ УГЛУ ЈЕ КАПЕТАН БОЈТОН, ДОК СУ НА ДЕСНОЈ СТРАНИ ЦРТЕЖА ПРЕДСТАВЉЕНИ НАЧИНИ ЊЕГОВОГ СИГНАЛИЗИРАЊА

ског ратног брода и уз ње-
гов труп причврстио 60 ки-
лограма динамита. И на тај
начин разбио чилеанску бло-
каду. Када се вратио у Њу-
јорк имао је чин капетана пе-
руанске морнарице.

У мају 1885. „британски
лав“ био је заузет смирива-
њем Ирске. Исељеници из о-
ве земље насељени широм

света киптели су мржњом
према својим вековним непри-
јатељима. Десио се некако
да је тих дана у њујоршку
луку упловио британски рат-
ни брод „Гарнет“.

Бојтону, који је био порек-
лом Ирац, није требало мно-
го па да се одлучи на нови
подвиг. Он је решио да пока-
же свету како би било лако
дићи енглески ратни брод у
ваздух.

Удруштву неколико при-
атеља и неколицине новинара
који су се зарекли да ће чу-
вати тајну, он се једне вече-
ри упутио ка луци. Стигавши
у близину места где се брод
налазио укотвљен, мала гру-
па на челу са Бојтоном ушла
је у једну кафану да се пот-
крепи. На несрећу кафана је
била пуна морнара са енгле-
ског брода. Некоме од при-
сутних група цивила учинила
се сумњива па је отишао да
обавести полицију. Бојтон и
његови пријатељи били су у-
хапшени и одведени у оближ-
њу полицијску станицу где
им је читав сат приче био по-
требан да би се ослободили.
Када су се опет нашли, енгле-
ских морнара више није било
у луци и све је било тихо и
мирно.

Бојтон се скинуо, ушао у
воду и за собом повукао др-
вени модел мине. Његови при-
јатељи су на извесном од-
стојању кренули иза њега да
га прихвате пошто лажну чи-
ну причврсти за британски
брод.

У мраку је Бојтон прво по-
грешно и пришао једном а-
меричком ратном броду који
је био укотвљен у близини,
али чувши нагласак стража-

ра било му је јасно да није
на правом месту.

Најзад после неких десет
минута нашао се испод енгле-
ске корвете. Посао око при-
чвршћивања мине ишао је
брзо.

У тренутку када је хтео да
се одмакне од брода случај-
но је лупио о труп брода
што је узбудило стражара
који је повикао:

— Хеј, ко је то у води?

Бојтон је запливао брже ка
мрачном делу луке где га је
чекао чамац са пријатељима
док је на енглеском броду
звон ударио на узбуну. Ви-
девши да је откривен Бојтон
је узвикнуо Енглежима:

— Господо, мени се чини
да је уз ваш бок причвршће-
на мина.

Чамац спуштен одмах са
брода био је бржи од Бојто-
нових пријатеља и тако се
неустрасиви авантуриста у-
скоро нашао међу енглеским
морнарима који су држали
пушке на готово.

Када су официри са брода
констатовали да се ради са-
мо о дрвеној мини и некој
врсти шале ослободили су
Бојтона, али су наредили да
двојица морнара морају да
га са сваки случај испрате до
копна.

И о овоме случају новине
су дуго писале и људи пра-
вили шале с енглеским по-
морцима. То је уједно била
једна од последњих Бојто-
нових авантура. Како је већ
био у годинама мало се сми-
рио и организовао први во-
дени циркус у коме су се из-
водиле многе вештине које
сада спадају у званичне
спортске дисциплине, као
што су уметнички скокови са
трамбулине, скијање на во-
ди, роњење итд.

Бојтон је умро 1924. годи-
не у Лонг Ајленду. После ње-
га су дошли многи људи ко-
ји су га надмашили својим
подвизима на води и испод
ње, али се с правом може ре-
ћи да је Бојтон био један од
пионира водених спортова а
сигурно отац „Људи-жаба“.

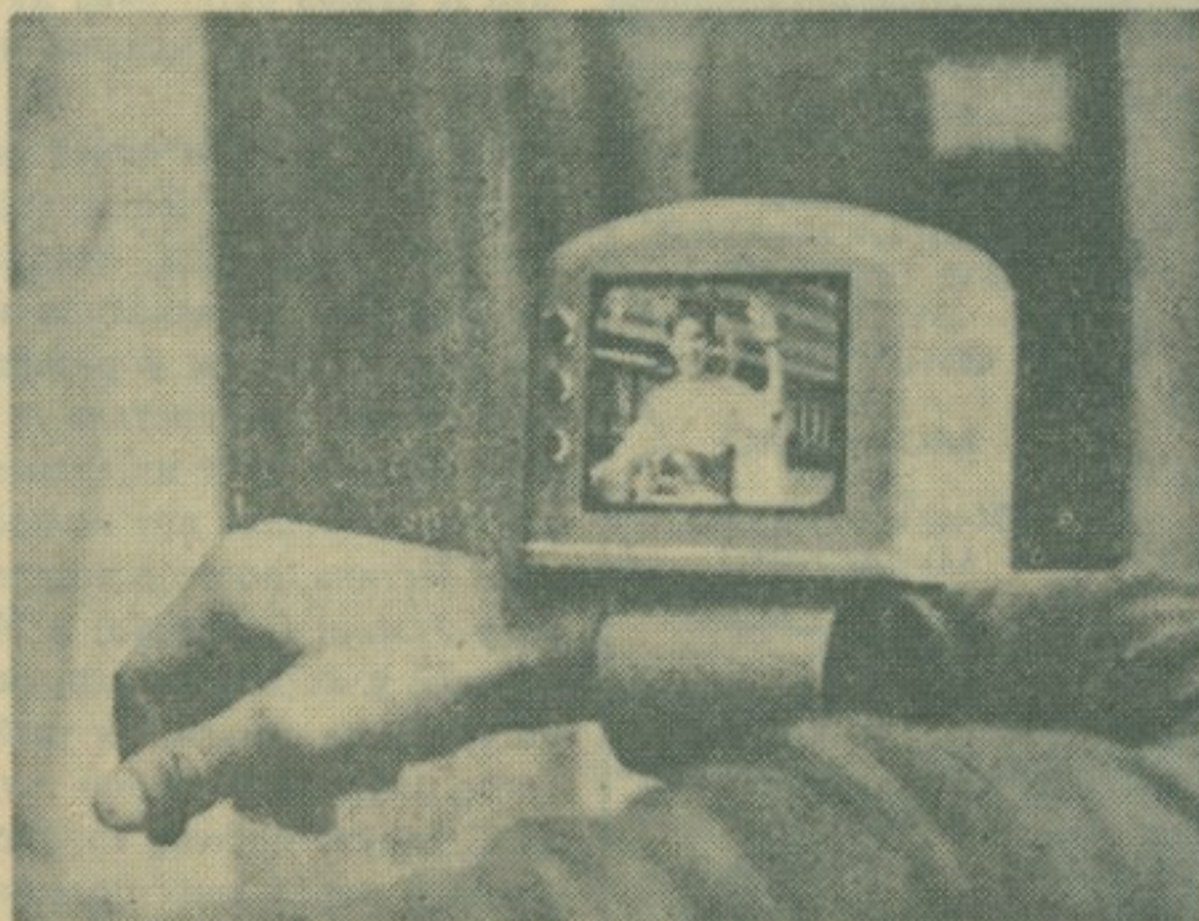
У ДЕСНОМ ГОРЊЕМ ДЕЛУ ЦРТЕЖА ВИДИ СЕ КАКО СЕ КАПЕТАН БОЈТОН СЛУЖИО ВЕСЛОМ, У СРЕДИНИ КАКО СИГНАЛИЗИРА ПОМОЋУ РАКЕТЕ, У ЛЕВОМ ДОЊЕМ УГЛУ БОЈТОН КОРИСТИ КИШОВРАН КАО ЈЕДРО. ДЕСНО ДОЛЕ ЈЕ КАПЕТАН БОЈТОН У ПУНОЈ ОПРЕМИ

ПРОТЕИНСКА ОБЛАСТ У ИНДИЈСКОМ ОКЕАНУ

Научници са америчког
истраживачког брода „Ан-
тон Брун“ открили су две
нове протеинске области
испред обале Мозамбика,
у близини залива Делгоа.
То чини укупно три про-
теинске области откривене
у последње време у Инди-
јском океану.

„Антон Брун“ припада
једној међународној истра-
живачкој флоти која се
састоји од 40 бродова на
којима се налазе стручњаци
из 28 земаља. Циљ ове
велике и сталне експеди-
ције је да се Индијски
океан што боље проучи,
нарочито његове протеин-
ске области које треба да
омогуће побољшање исхра-
не у неким азијским и аф-
ричким земљама.

Прва област изузетно
богата протеинима откри-
вена је испред источне оба-
ле Арабије. Наиме, ту су
истраживачи открили право
богатство у рибама и
љускарима. Испред залива
Делгоа сада су откривени
необично велики ракови и
крабе што је истражива-
чима сигуран путоказ да
је та област богата про-
теинима. А наука се нада
да ће успети да из мора
добije беланчевине неоп-
ходне човеку. У приобал-
ним земаљама Индијског
океана живи огроман број
људи који због оскудице
у храни и исхране сиро-
машне протеинима страда-
ју од хроничног недостатка
беланчевина.

ТЕЛЕВИЗИЈА СВАУДА И У СВАКО ДОБА

Стручњаци у Јапану сада размишљају да израде теле-
визор који ће се моћи носити на руци као ручни сат. На
овај начин програм телевизије моћи ће да се прати у сва-
ко доба.

Уређује Паја Паџак

Пријатељица

Белка показује својим гош-
ћима, међу којима је и Пата,
своју фотографију из детињ-
ства. На њој је девојчица с ни-
мљена на крилу једне старије
жене.

— Тако сам изгледала пре
тридесет година. Свиђам ли
вам се?

— Веома! А ко ти је ова
мала? — тобож заинтересова-
но запита је Пата.

Синоним

— Шта је то синоним? —
пита учитељ читањем разред. Сви
ћуте. Најзад је устао Гаја и
рекао:

— Синоним... то је реч ко-
ју употребљавамо кад не зна-
мо како се правилно изговара
она права.

Мудро питање

— Ух, каква врућина! — ја-
дикује Мики. — Тридесет шест
степен у хладу.

— А ко те тера да седиш у
хладу? — примети му Шиља.

Ко их тера?

Чита Пата новине и најед-
ном, изненађена, гласно каже:
— Замисли, у новинама пи-
ше да два грама никотина
могу да усмрте коња.
— Па ко тера коње да пу-
ше, тетка Пато? — на то ће
Гаја.

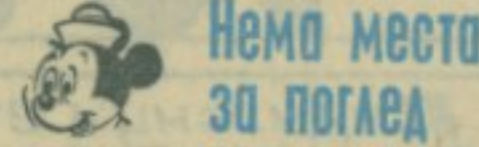

Ловачко срећа

Шиља се вратио из Афри-
ке. У једном друштву, које се
окупило у Белкиној кући да
би прославило његов повра-
так, један гост га је заинте-
ресовано запитао:

— Јеси ли имао среће с ла-
вовима, Шиљо?

— Још колико! Ниједног ла-
ва нисам срео.

Нема места за поглед

У препуном тролејбусу ма-
ли Мића нетрпемице је и са
очигледним чуђењем посма-
трао једног необично дебелог
човека. Овај, изнервиран, нај-
зад га је запитао:

— Зашто тако буљим у ме-
не?

— А куда да гледам? Са
обе ваие стране нема више
места! — одговорио је, сна-
жавши се, мали Мића.

Леп живот

Био Пера Ждера у Њујорку
па је, разгледајући град, оти-
шао и на једно гробље. На-
шавши се пред маузолејима
њујорких милионара сажра-
ћеним од најскупљег белог
мермера, Пера Ждера заизну
крот зубе и промрља:

— До врага! Ови баш знају
да живе!

ПРЕРИЈА

ПО РОМАНУ
Ф. КУПЕРА

ТРИКОВИ И МАЂИОНИЧАРИ

КАДА се и где родила мађионичарска вештина? Могуће је да су први мађионичари били жреци незнабожачких храмова. Поуздано се, међутим, зна да су настанком хришћанства мађионичарску вештину почели да сматрају ђаволском, а мађионичаре ђаволовим слугама или самим нечастивим. Страхопштовање које се раније гајило према њима заменили су страховити прогони. Своју вештину многи мађионичари платили су животом.

Предрасуде против мађионичара и разних илузиониста почеле су да слабе негде почетком 18. века, а њихова ве-

катанаца и веза. У свом костиму он је имао скривен читав арсенал калауза и челичних кукица којима је спретно и лако отварао све браве и катанце. У старости је Худини одао технику својих трикова, али како се сва његова вештина крила у спретности његових руку, трикове нико није могао да понови сем његовог рођеног брата који је преузео његов репертоар.

Енглец Чарлс Морит показивао је празан кавез који је пред очима публике покривао штофаном навлаком. Из кавеза су одмах затим излизали ловци, соколари, хајкачи, чувари паса, коњаници.

Мађионичарска вештина доживела је прави расцвет у 19. веку. У то време измишљени су многи трикови који се изводе и данас, после више од сто година.

Американац Карл Ерц приказивао је у многим земљама своју тачку која је носила назив „Феникс“. Он је у усијану пећ убацивао своју жену коју је затим „васкрсавао“. У ствари, пећ је имала вешто скривено двоструко дно.

Добар мађионичар по правилу је и одличан психолог. Много пута било је доказано да од 100 посматрача који су

присуствовали извођењу једног трика ни двојица нису могли да исто испричају о њему јер га је сваки видео на свој начин. Француски ма-

ђионичар из 19. века Буатје говорио је: „Ја привучем пажњу гледалаца било каквом ситницом, тајанственом манипулацијом руке, на пример и они не виде слона кога у том тренутку воде по позорници.“

Вешти мађионичар који је себе називао „граф Патризио“ изводио је пред публиком ефектан трик: одевен у фрак и са белим рукавицама он је руком хватао ђуле испалањено из топа, одбацавао га и оно је експлодирало...

Данашњи мађионичари користе трикове старих мајстора мађионичарске вештине, али се сваки од њих труди да пронађе бар један трик који ће се везивати само уз његово име. Можда је највећи успех у томе постигао познати совјетски мађионичар Кио својим духовитим „проналасцима“ којима је обогатио ризницу старих трикова.

ДРОПЉА

ДРОПЉА је највећа птица која насељава европски континент. Слична је ждралу: има кратка крила и снажне ноге па поред тога што добро лети она и одлично трчи. Може бити тешка и преко двадесет килограма. Дропља је птица великих просторастава — степских крајева. Дуго је била драгоцен ловина Панонске низије. Веома је обазрива а ловци кажу да се никад не спушта поред грмља и у јаруге. Увек настоји да има што шири поглед на околину. Управо због ове одлике дропља је добила име — велепоседничка птица. На великим поседима знатан простор остајао је необрађен, било зато што је земља остављана да се одмара или као испаша или ловиште.

Данас је дропља права реткост. Некадашњи чест становник наших равница задржао се само још на неколико места и то углавном у резерватима. Ова птица постала је толика реткост да је ниједан европски зоолошки врт не поседује. Истина, постоје резервати у Јужној Словачкој и Мађарској у којима се стручњаци труде да сачувају и увећају број дропљи. Напор људи да се сачува највећа европска птица и поред свих потешкоћа уродио је плодом. По природи веома обазрива и плашљива, дропља се навикава на помоћ и негу човека узвраћајући на његову бригу и негу поверењем. Интересантно је да дропља стара само недељу дана и када одрасте уз потпору човека, остаје дивља, не-

поверљива и обазрива. Савим је друкчији случај са дропљом које се излегу из на ђених и сакупљених јаја. Ове дропље, ваљда зато што одмах од почетка осете помоћ човека, кад порасту показују приврженост људима. Покушај с оваквим одгојем дропљи показао је изванредан успех. У Јужној Словачкој резултати указују на то да ће поред тога што ће бити сачувана ова изванредно ретка и лепа птица бити омогућено први пут да се и зоолошки вртови обогате овим ретким и скупocenим становницима. Пр-

ви ће дропљу добити Прашки и Братиславски зоолошки врт. Дропља (Отис) крупна птица из реда штакара; има снажне ноге и врло брзо трчи, живи у мирним и плодним крајевима, познате су: велика дропља (Отис тарда), висока око 75 сантиметара и мала дропља (Отис тетрах).

ХРАНА ЗА ШАМПИОНЕ

Доктор Алберт Криф, присталица добре исхране, налазио се у пратњи француских атлетичара у Токију. Он каже да шампиони треба да узимају дневно 4 obroka, затим могу мало алкохола, млека, мало воде, затим доста шећера, разних витаминских сокова и минералне воде.

Срећно орање!

Има разних шампиона, али свакако још нисте чули да се за идућу годину припрема у Норвешкој и избор шампиона у земљорадњи. За ово такмичење се пријавило око 15 земаља; међу такмичарима се налази и неколико жена: Данкиња, Американки и представница Израела.

Једино што им можемо пожелети то је: добра срећа у орању прве бразде!

НЕВИДЉИВА ФОТЕЉА

На листи чудних проналазака налазе се и та козване невидљиве фотеље које се производе у САД. Оне се праве од провидне пластичне материје која је са мало веће удаљености готово невидљива. Лице које се ди у таквој фотељи изгледа као да лебди у ваздуху.

ГВОЗДЕНА ПАЛМА

Палма коју видите на нашем снимку искована је од једног комада гвозђа. Први пут била је приказана 1896. године на Свурској изложби у Нижњем Новгороду где ју је видео и Максим Горки.

Ово мало ремек-дело ковачке вештине сачувано је до данас: палма се чува у једном од музеја у Лењинграду.

Бетонска ТИКВА

Овај резервоар за воду који подсећа на цигловску тикву, само окренуто наопа-

ко, саграђен је у Сједињеним Америчким Државама. У њега стаје 4,000.000.000 литара воде.

ХОКЕЈ ПОД ВОДОМ

У моду улази нова врста спорта: хокеј под водом. Ова игра све више се шири у Ка-

нади и Сједињеним Америчким Државама. У двојоју под водом дозвољено је скинути противнику с леђа резервоар с кисеоником и тиме га натерати да исплива на површину.

Чейворосіруко слање

Четврти фебруар велик је празник за једну америчку породицу из града Винчестра. На тај дан, само разних година, родило се све четворо деце породице Дулитл.

ОД КИЛОМЕТРА ДО МЕГАПАРСЕКА

У астрономији су прихваћене следеће јединице за мерење удаљености:

✱ једна астрономска јединица — 149,500.000 километара — (то је, у ствари, средње растојање између Земље и Сунца);

✱ 206.265 астрономских јединица, или 3,26 светлосних година;

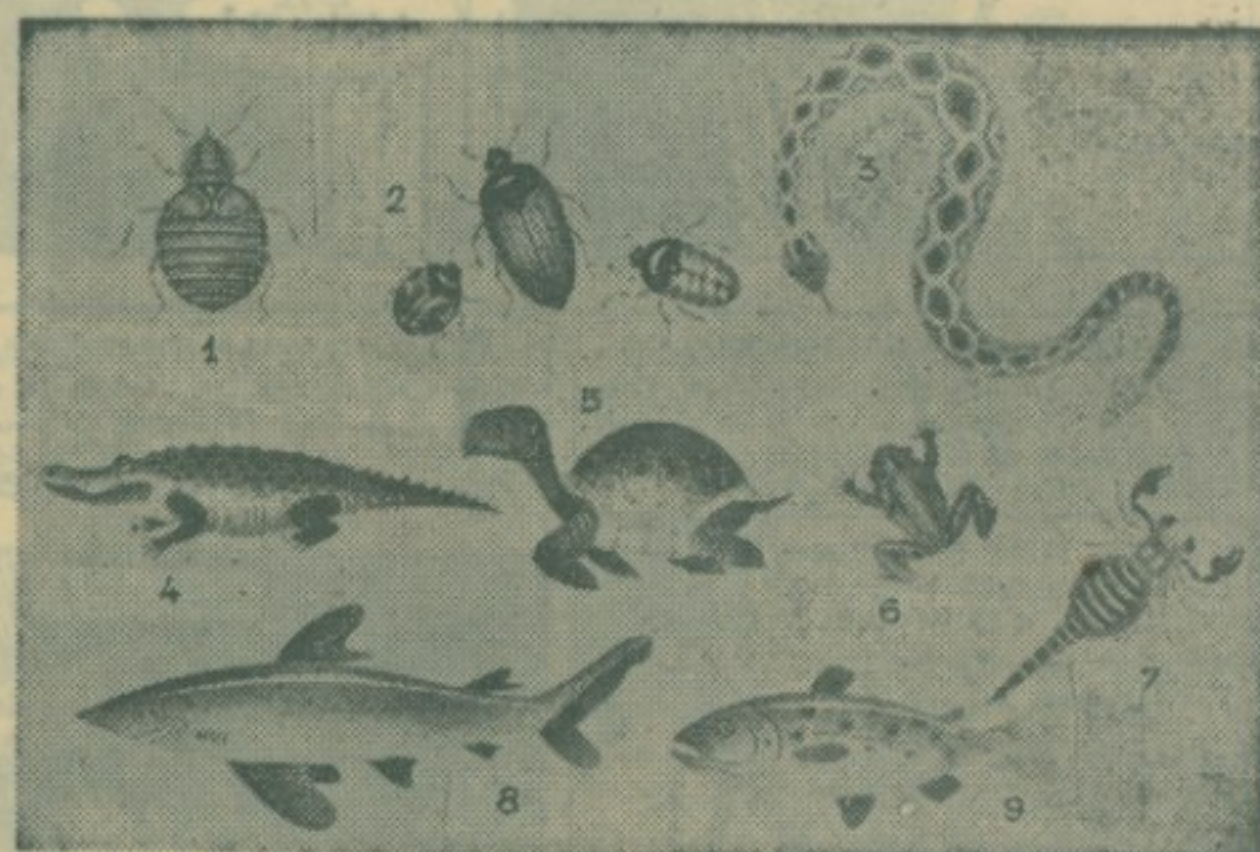
✱ килопарсек — 1.000 парсека, па мегапарсек — 1,000.000 парсека.

Један мегапарсек је толика величина да се ни с чим не може упоредити. Чак ако бисмо дужину једног километра представили дебелином длаке, величина мегапарсека остала би нам несхватљива.

БОГАТСТВО ЈЕДНОГ ПОЈМА

Термин радио-електроника је појам који у себи садржи: радио-везу, радио-локацију, хидро и аеро акустику, радио-навигацију, радио-астрономију, радио-метеорологију, телевизију, електронске математичке машине, телемеханику, телеметрију, инфрацрвену, ултраљубичас-

ту и технику полупроводника, систем управљања пројектилним и много других области технике — укратко: све оно што у једном од основних елемената има електронски уређај са електронским лампама или полупроводницима (транзисторима),

КОЛИКО ПОЈЕДИНЕ ЖИВОТИЊЕ МОГУ ДА ЖИВЕ БЕЗ ХРАНЕ

1. СТЕНИЦЕ: 5-6 ГОДИНА; 2. РАЗНЕ ВУБЕ: ДО 3 И ПО ГОДИНЕ; 3. ЗМИЈЕ: 2 И ПО ГОДИНЕ, ПА И ВИШЕ; 4. АЛИГАТОРИ: 2 ГОДИНЕ; 5. КОРЊАЧЕ: 1 И ПО ГОДИНУ; 6. ЖАВЕ: 1 ГОДИНУ; 7. ШКОРПИОНИ: 1 ГОДИНУ; 8. АКУЛЕ: 112 ДАНА; 9. ЛОСОСИ: 100 ДАНА.

ВИОЛИНА И МАЧ

ИВАН Мане Јарновић представља једну од најзначајнијих личности хрватског музичког стварања XVIII века. Јарновић је био композитор, виртуоз на виолини, музички педагог и авантурист, у својим подвизима толико чувен да је као необична личност, готово фантастична, помињан и сликан у појединим делима тада најпознатијих европских књижевника.

Велики немачки романтичарски књижевник Е. Г. А. Хофман (1776 — 1822) приказао је Јарновића у једној својој новели и дао му чудовишни лик сатанског свирача на виолини кога надахњују демони. Док се за Николо Паганинија касније причало да „ђаво игра на жицама његове виолине“, за Јарновића се говорило да „ђаво игра у његовој души“.

Био је то осамнаести век не само просвећених филозофа већ и дубоких празноверца, новог тражења вештица, век опсена као што је био гроф Каљостро пустилово попут Казанова, наших Будљана, браће Зановића, претендента на разне давно непостојеће краљевске престоле: време када су се у „белом свету“ појављивали

„законити наследници Стевана Немање“, чак и византијских царева.

Иван Мане Јарновић припада том бурном филозофски просвећеном веку, у коме се неизмерно цене све уметности, али се исто тако као „чисте истине“ наивно прихватају и многобројне празноверце. То је био век „варалица од сваке врсте“, а исто тако и генија, бурних нарави, и чудовишних опсена. Машта је придавала изузетним појединцима ванприродне особине, и један од њаволских свирача, који је узбуђивао својом свирком на виолини све европске градове, од Лондона до Петрограда, био је и Иван Мане Јарновић. И само презиме овог нашег композитора врло је необично, бар по свом писању. Оно је несумњиво хрватског порекла, али за време његовог живота писано је у преко двадесетак различитих облика, више него што је то случај са Шекспировим. Где је рођен, тај иначе врло значајан хрватски композитор XVIII века? На броду који је пловио поред Дубровника. Ко су му били родитељи? — нема одговора. Које се године родио? 1745, отприлике. А где је умро? У Петрограду 1804. То је и најтачнији датум из његове биографије. „Вјесник севера“, стари петроградски лист, објавио је некролог о смрти овог „фантастичног европског композитора и виолинисте“, који је узбудио својим свирањем на виолини музичку публику у највећим европским градовима и чије су се музичке композиције с великим успехом изводиле у целој Европи. А и Јарновићева смрт била је необична као и читав његов живот, пун узбуђивих догађаја. Умро је у Петрограду усред једне партије билијара, таман да својим такмачем додирне црвену куглу. Црвена кугла...

Док је чувени париски часопис „Меркур д'Франс (1773) писао да не може „довољно да похвали господина Јарновића, једног од најсјајнијих и најсавршенијих виолиниста које смо икада чули...“ Он се у једном предграђу на живот и смрт борио с неким париским племићем који се усудио да му каже како су жице на његовој виолини направљене од некакве „барбарске свиње“.

Јарновићев живот у Паризу био је врло буран. Његова авантуристичка природа, наследила, и поред тога охота људ — све то изазивало је сталне и крваве сукобе. Био је одличан мачевалац, што се и тражило од људи из „вишег друштва“ а Јарновић је био мајстор у мачевалачкој вештини. На удаљеним париским ливадама, у слободном простору, овај много хваљени и недостижан виолинист, својим мачем владао је исто тако „префињено и осећајно“ као и гудалом на виолини.

Те јавне расправе, двобоји и тучање по мрачним париским улицама постадоше тако честе да је Јарновић за све време боравка у Паризу био главни предмет „скандалозне хронике“ овог града. Њега, и његове авантуре, помињу мемоари савременика, а један век касније о Јарновићу у Француској написани су романи и новеле. Сећање на Јарновића, композитора и сјајног виолинисту, живело је у Паризу врло дуго: јер бити композитор, мајстор виолинист — мачевалац

без премца — таква личност могла је у том друштву последњег одсјаја старог режима у Француској само да буде пример — „универзалног човека“. И нико се никада није упитао: ко је тај Јарновић, одакле је стигао. Његове композиције слушане су с узбуђењем и све што је свирао на својој виолини слушаоце је доводило до екстазе. Јарновић је био идол европске музичке публике, тек га је касније засенио Николо Паганини.

У књижевност Јарновић је ушао као композитор и музичар, личност „проклето и несавладљиве природе“. Тај човек, рођен негде на броду поред Дубровника, несумњиво хрватског порекла, од непознатих родитеља, који су ко зна куда на том броду путовали по Јадрану, постао је у другој половини осамнаестог века један од најчувенијих европских музичара. Као виолинист наступио је најпре у Паризу — затим у Франкфурту, Берлину; он је први виолинист у дворским оркестрима великих кнежева и краљева у Немачкој и Пољској, и на двору царице Катарине II у Петрограду, потом у

ЗАШТО СЕ СУНЦЕ НЕ МОЖЕ ВЕШТАЧКИ ПОМРАЧИТИ?

Знамо да помрачење настаје када између Сунца и Земље наиђе Месец, који закљони Сунце. Зар астрономи не би могли направити то исто, ако би приликом посматрања кроз телескоп направили такав закљон од малог диска који би прекрио површину Сунца, исто као и Месец?

Тиме се ништа не би постигло, јер се не би добило оно што настаје када Месец закљони Сунце. Пре него што стигну до нашег ока, сунчеви зраци пролазе кроз атмосферу, а честице ваздуха их распршавају. Ако бисмо закљонили Сунце малим екраном у облику диска, ми бисмо само заштитили очи од непосредног зрака Сунца, али би атмосфера и даље била осветљена. Међутим, то се не до-

гађа ако се такав екран налази изван атмосфере, када наступа право помрачење. Такав екран је Месец који тиме омогућава да се запазе такве појаве на површини (ободу) сунчевог диска какве се у другим условима не би могле видети.

ЈОШ И ДАНАС...

Још и данас на адресу Ромеа и Ђулијете у Верону (Италија) стиже око два

десетак писама свакодневно, наравно од заљубљених широм света. Чувар ова писма не отварају и пале их у близини чувеног саркофага.

Још и данас у Краубору у Енглеској где је живео Конан Дојл (умро 1930) сваког јутра стиже око 200 писама. Већина њих почињу са: „Драги господине Шерлок Холмс“.

Путник који стиже у Сан Бернардино, САД, може да прочита овај натпис: „Ако возите полако стигли ћете до језера, а ако возите брзо — пред судију!“

ПРАКТИЧНЕ КОРИСТИ ОД АСТРОФИЗИКЕ

Астрофизика посматрања битно утиче на многе опите у нуклеарној физици, допуњује их и омогућава да се дубље продре у тајне атомског језгра и нуклеарних реакција.

На основу неких података из астрофизике, на пример, дошло је до открића у области термонуклеарних реакција, физике елементарних честица итд.

ПРЕМА РОМАНУ В. ИГОА ЗВОНАР БОГОРОДИЧИНЕ ЦРКВЕ

Птице које видите на нашем цртежу човек је потпуно истребио.

Мамо (број 1) зове се ова птица која је страдала због капиерства домородаца Хавајских острва. Од њеног легог перја прављени су краљевски огртачи.

Циновска птица моа (2) нестала је још у 14. веку: била је жртва ловаца са Новог Зеланда. Као што је познато, ова птица-тркачица била је виша од човека; поједини примерци достигали су и 2,5 метра у висину.

Голуб-селац (3) живео је у Америци, и то у толико великим јатима да су понекад

и сунце могла да закљоне. Последњи голуб-селац угинуо је 1914. године.

Потпуно изумирање прети и ескимској птици угари (4). Њено укусно месо велико је искушење за ловце.

На источној обали Америке живео је циновски гњурац (5). Од 1844. године ловци узалуд покушавају да нађу бар један примерак ове птице. Циновски гњурац потпуно је истребљен.

Бели (6) и црни додо (7) постали су жртва помораца. Још 1750. године сматрало се да су ове птице потпуно изумрле.

Последња америчка преријска кокош (8) виђена је 1932. године.

Ниједна лабрадорска патка (9) није виђена после 1875. године.

КЊИГА О НАЈ, НАЈ, НАЈ...

ТОГ дана 1954. године на обали Ирске било је прохладно и ветровито. Мало јато златара пијукаваца појавило се изнад закљона у коме су били ловци и нестало готово пре но што су га они угледали. Увече, седећи поред пријатне ватре, ловци су препричавали дневне догађаје.

— Они пијукавци, небеса му, ала ти брзо лете — приметио је сер Хју Бивер, главни директор у Енглеској по-

знатог пиварског концерна „Артур Гинис, син и компанија“ — сигурно постижу брзину од сто миља, рекао бих.

— Све ми се чини да ипак не лете тако брзо као дивље кокоши — приметио је неко.

— О да. Много, брже. Пијукавци су најбрже птице које смо ловили. У ствари...

Разуми се да се ловци нису могли сложити. Упорни Хју Бивер морао је да чека повратак у Лондон да би својим

пријатељима доказао да је златар пијукавац, како је он веровао, најбржа птица. У Лондону је преврнуо многе приручнике и енциклопедије. Тражио је под „орнитологија“, „птица“, „брзина“, „лов на птице“, али нигде није нашао податак: која од птица што се лове најбрже лети?

Зашто нема такве књиге? — размишљао је он. — Књиге која би нам причала о најбржем, најдужем, највишем, најстаријем — књига рекорда. И зашто не би фирма „Гинис“, највећа пивара у Европи, објавила такву књигу. Јер, у 68.000 енглеских крчми најчешће распре обично настају због отклада око разних рекорда. А распре се заливају и хладе пивом. А ако би „Гинис“ помогао онима који се кладе да нађу тачан одговор, онда би пиво ове фирме...

Статистичари су утврдили да је за девет десетина људи на свету сасвим свеједно да ли је једна трка добијена за 46,3 секунда или за равно 46. Међутим, она преостала десетина и те како мари. Има људи који ће провести дане и дане проверавајући такав или сличан податак. Они ће преврта-

ти књиге и енциклопедије или ће страшно расправљати о неком податку све док им се на трпези супа не охлади, а вино не загреје. У такве људе спадају близанци Норис и Рос Мек Вертер које је Хју Бивер ангажовао да израде књигу суперлатива.

Када су Мек Вертерови били деца (данас имају 39 година) њихова мајка била је запањена бројем питања која су јој постављали. Њихов отац, тада један од уредника лондонског „Дејли мела“, стално је говорио жени: „Не одговарај им на питања на која и сами могу да нађу одговоре.“

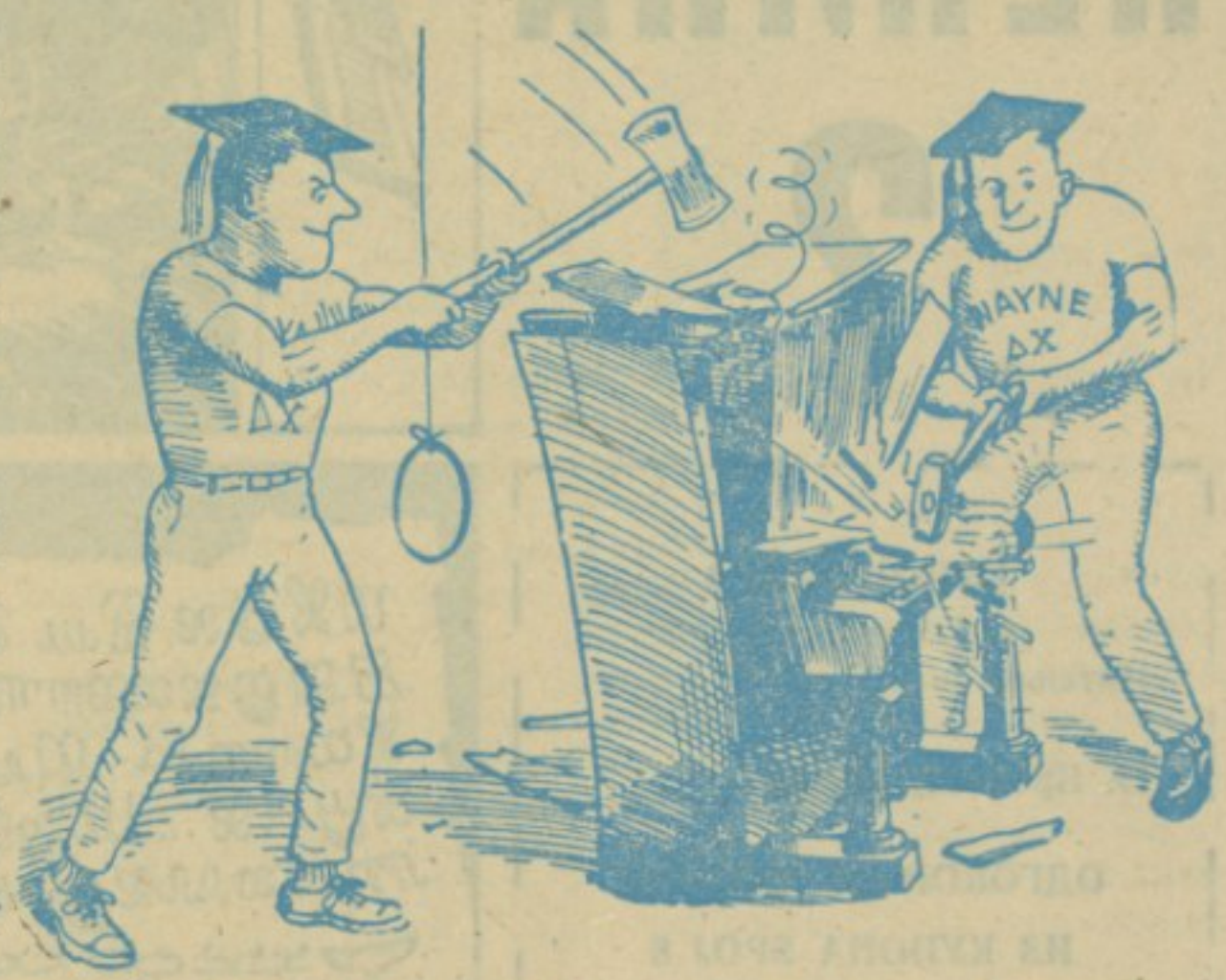
Радознали близанци почели су тада да завирују у све књиге које су могле да задовоље њихову знатижељу. После рата они су од те своје радозналости начинили уносан посао: снабдевали су разне листове, пице и састављаче приручника одговорима на необична питања. Питање као што је: „Колико је тежак најдебљи човек на свету (400-07 килограма) за Мек Вертерове је права ситница.

Дакле, Мек Вертерови су пристали да саставе „Гинсову

књигу рекорда“. У току припрема они су написали хиљаде писама музејима, библиотекама и истакнутим људима у више од 110 земаља.

Књига се појавила у продаји крајем 1955. године пред Божићне и новогодишње празнике. Дечаци од „8 до 80 година“ просто су гутали разне занимљивости као што су на пример: апсолутни рекорд на сувом износи 1011,2 километара на час и постигнут је ракетним санкама или да је жена неког Федора Василета, која је умрла 1872. године до-

дачким вођама на обичним ауто-страдама. Не желимо да некоме падне на памет да потуче рекорд који смо ми навели и да скрха врат себи или другима — кажу аутори књиге. — Једина штета коју смо посредно изазвали представља неколико разбијених клавира. У једном нашем издању навели смо да рекорд у разбијању клавира и провлачења свих његових јадних остатака кроз постен чији је пречник био 22,5 сантиметра износи 14 минута и 3 секунда и да су га поставили студен-

нела на свет 69 деце (16 пута близанце, седам пута тројке и четири пута четворке).

Библиотекари су убрзо сврстали ову књигу у категорију 001 што значи да спада у основне приручнике као што је „Светски алманах“ на пример. Није прошло ни месец дана а књига је постала „бестселер број 1“ у Енглеској.

Као што се могло и очекивати, рекорди постигнути у разним спортским дисциплинама заузимају значајан део у књизи: 80 од укупно 316 страница. Поред тога, многи подаци забележени у другим поглављима могли би се сврстати у спортска достигнућа. Такав је на пример податак о Кенету Бејлију из Боурнмуа чији је хоби да — трчи ноћу. Тако је он за 44 године претрчао друмовима 212.787 километара. У књизи стоји да га је на тим ноћним тркама два пута оборио аутомобил, а да су га неколико пута жестоко нападе сове које је привлачило његово светле оде-

ти технолошког факултета у америчком граду Дербију. То је изазвало јаву светску епидемију разбијања клавира, нарочито на универзитетима. Данашњи рекорд, који не вероватно бити оборен, износи 4 минута и 51 секунд.

Ево међутим, једног рекорда који ће тешко икад још бити постигнут: успињање степеницама до врха Емпајер стејт билдинга. Рекорд износи 21 минут а постигла га је 1932. године пољска олимпијска смучарска екипа.

У књизи можемо наћи и да најосетљивије чуло мириса на свету има мужјак свилене бубе (Bambux mori), који пре ма експериментима које су извели 1961. године немачки стручњаци може да осети секрет који лучи жена на удаљености од 12 километара; да рекорд у провлачењу испод ниско постављене шипке,

Књига о нај, нај... доживела је досад 11 издања. Посао око допуне или ревизије појединих података је огромен. Узмимо на пример случај „Најусамљенијег дрвета“. То је била једна усамљена палма у сахарској оази Тенере која 1.600 километара унаоколо нема „суседа“. Податак о њој унет је у прво издање. Али, након је око дрвета толики огромен простор, један француски возач камиона налетео је на њега фебруара 1960. године. „Били смо забринуте за ово дрво — прича један од близанаца — јер је то био занимљив податак. На нашу жалост, сазнали смо да се палма после тога осушила тако да смо у издању од 1964. године тај податак морали да избацимо.“

У овој књизи може се наћи да се од свих новина за завијање цигарета највише употребљавају амерички лист „Јужнопафичка пошта“, да је најстарија жива ствар на свету један бор у Белим планинама у Калифорнији који је био младица још 2.640. године пре наше ере.

Сем стога спортских резултата у брзини аутомобила, ми одбијамо да уносимо рекорде које појединци постижу самониницијативно у лу-

и то у току игре, држи једна девојка са Англијских острва. Не престајући да игра твист, она може да се провуче испод шипке постављене на свега 6,25 сантиметра од земље.

Кад год сер Хју Бивер зажели да зна која од птица за које су ловци заинтересовани лети најбрже, довољно је да нађе 24. страницу у последњем издању и да види да је то „дивља гуска са остриженим продужецима на шапној кости.“ А шта је са златаром пијукавцем? Жао нам је сер Хју, али о њему у књизи нема ни помена.

ВЕЛИКА ПОМОЋ

Васиону, односно поједина свемирска тела, научници су почели изучавати помоћу спектралне анализе пре нешто више од 100 година, а постигнути резултати су већ изванредни.

Помоћу спектралне анализе наука је у стању да објасни од којих се хе-

мијских елемената и спојева састоји неко небеско тело, да измери његову температуру, густину материје, брзину кретања (према нама или од нас), обртање око осе, електрична и магнетска поља и друге физичке појаве на звездама и у међузвезданом простору.

WALT DISNEY

МЕРИ ПОПИНС

ДЕЦА СУ ЗАПАЊЕНО ГЛЕДАЛА КАКО МЕРИ ПОПИНС ВАДИ ИЗ СВОЈЕ ТОРБЕ РАЗНЕ СТВАРИ...

ОНА ЈЕ МА-БИОНИЦАР!

МАНТИЛЕ И КА-ПЕ, МОЛИМ! ВРЕМЕ ЈЕ ЗА ШЕЋЕР!

ПРИЛИКОМ СВОЈЕ ПРВЕ ШЕЋЕРНЕ САМЕРИ И МАЈКОМ НОВА ДАДИЊА ЈЕ СРЕЛА СВОГ ПРИЈАТЕЉА УЛИЧНОГ СЛИКАРА...

МЕРИ ПОПИНС НАС ВОДИ У ПАРК!

ДРУГЕ ДАДИЊЕ ВОДЕ ДЕЦУ У ПАРКОВЕ... АЛИ, МЕРИ ПОПИНС ПРИРЕЂУЈЕ ДЕЦИ НАЈНЕВЕРОВАЊИЈА ИЗНАЈАЊЕЊА!

МОЖДА ОНА МИСЛИ НА ВЕСЕЛО ИЗЛЕДЉУК СЕ - ОСКОГ ДРУМА ГДЕ СЕ ДОЖИВЉАВАЈУ РАЗНЕ АВАНТУРЕ!

МОЖЕМО ЛИ ДА ИДЕМО ТАМО, МЕРИ ПОПИНС? МОЛИМО ВАС!

ДОБРО! УХВАТИМО СЕ ЗА РУКЕ!

ЧЕТИРИ НАША ПРИЈАТЕЉА СМАЊИЛА СУ СЕ ДОК СУ ЛЕБДЕЛА ИЗНАД ГЛОМЧИКА...

ДОДЈЕГ ТРЕНУТКА НАШЛИ СУ СЕ У БЕРТОВОМ ЦРТЕЖУ...

Филм

БЕТ ДЕВИС

»тражи посао«

БЕТ Девис била је једна од најбољих глумица Холивуда. Она није имала лице једне Елизабете Тејлор ни стас Мерилин Монро, али је била једна од првих глумица које су имале храбрости да „буду ружне“ када је то захтевао сцена. У својој тридесетој години играла је улоге старих жена за које се њене колегице нису могле одлучити ни у педесетој, ни у шездесетој години.

Бет Девис је са задовољством говорила да је „нису открили на улици“. Од најраније младости била је глумица из убеђења. Увек је јасно давала до знања шта мисли о колегицама које су „откривене“ приликом избора за мис, а после неколико часова глумачке наставе и много прогласа проглашене старови-ма.

Љубав за глумачки позив потиче код Бет Девис још из школског времена, али њени први глумачки покушаји пропали су. Међутим, она је била упорна, и успела је. Она није у Холивуду саградила раскошну вилу, није приређивала сјајне пријеме, ретко се појављивала на коктелима и веома мало је држала до публицисте. У каријери је полако напредовала. Није ни чудо, јер она није била спремна да игра све оно што су од ње захтевали режисери. Једном је дошло и до већих неслагања између ње и режисера, па је Бет Девис отишла у Енглеску. Дошло је и до судског процеса, па, разуме се, и до вести у новинама, што је много допринело самој Бет Девис. Холивуд је опет примио ову глумицу и она је ускоро добила два Оскара. Када је постигла своје највеће успехе имала је 40 година. У филму „Све о Еви“, који је постигао велики успех, играла је стару глумицу која мора да уступи место млађој ривалки. „Све о Бет“, рекла је глумица тужно.

Године 1953. морала је да

БЕТ ДЕВИС НЕКАДА

се подвргне једној тешкој операцији, али је пребрзила кризу. Бет Девис је остала иста, али Холивуд није. Због телевизије дошло је до велике кризе у филмском граду. Многи глумци остали су без посла, а многе велике звезде пале су у заборав. Бет Девис коју су критичари означили као најзрелију уметницу Америке, остала је. Они су ценили њену природност, њен стрпљив рад, њену колегијалност и њену спремност да помогне другима. И режисери су је волели, јер су у њој осећали човека. Као права глумица Бет Девис је користила сваку прилику да се врати позоришту и Бродвеју. Али ње-

но право радно место је био и остао Холивуд.

Сада Бет Девис тражи „посао“. Она се није устручавала да у највећим новинама Лос Анђелеса и Холивуда да оглас. Досад је код холивудских звезда важило правило да никада не признају да нису више тражене. Онај ко даје овакав оглас отворено признаје да се више нико за њега не оћима. У огласу који је дала Бет Девис говори се о „богатом искуству на позорници и филму“. Изражава се жеља да се после гостовања на Бродвеју нађе посао у Холивуду. Испод читавог признања стоји великим јасним словима име — Бет Девис.

ШАХОВСКЕ ЗАГОНЕТКЕ САМЈУЕЛА ЛОЈДА

САМЈУЕЛ ЛОЈД (1841—1911) амерички композитор, један је од најоригиналнијих и најоштроумнијих проблемиста свих времена. Још као дечак од 14 година публиковао је први проблем и целог живота остао је верни поклоник те гране шаха коју називају „шаховска поезија“. Између више од 800 проблема који чине његову шаховску заоставштину налазе се и они који у себи садрже елементе хумора. Тако проблем коме је дао име „Штајнипов гамбит“ представља скоро нерешиву загонетку у којој бели даје мат у 3 покрета. Кључ за његово решење лежи у првом покрету белог који игра краљем омогућавајући црном да промовише пешака у даму и да му још и шах! Бели краљ је принуђен да бежи према средини табле — и ту настаје поента. Сада је црни краљ неодбрањиво угрожен, тако да у следећем покрету добија мат. Један други проблем, у литератури познат под именом „Експелзиор“, везан је за опкладу између Лојда и његовог колеге — компонисте Дениса. Лојд је поставио проблем и затражио да му се покаже фигура која не

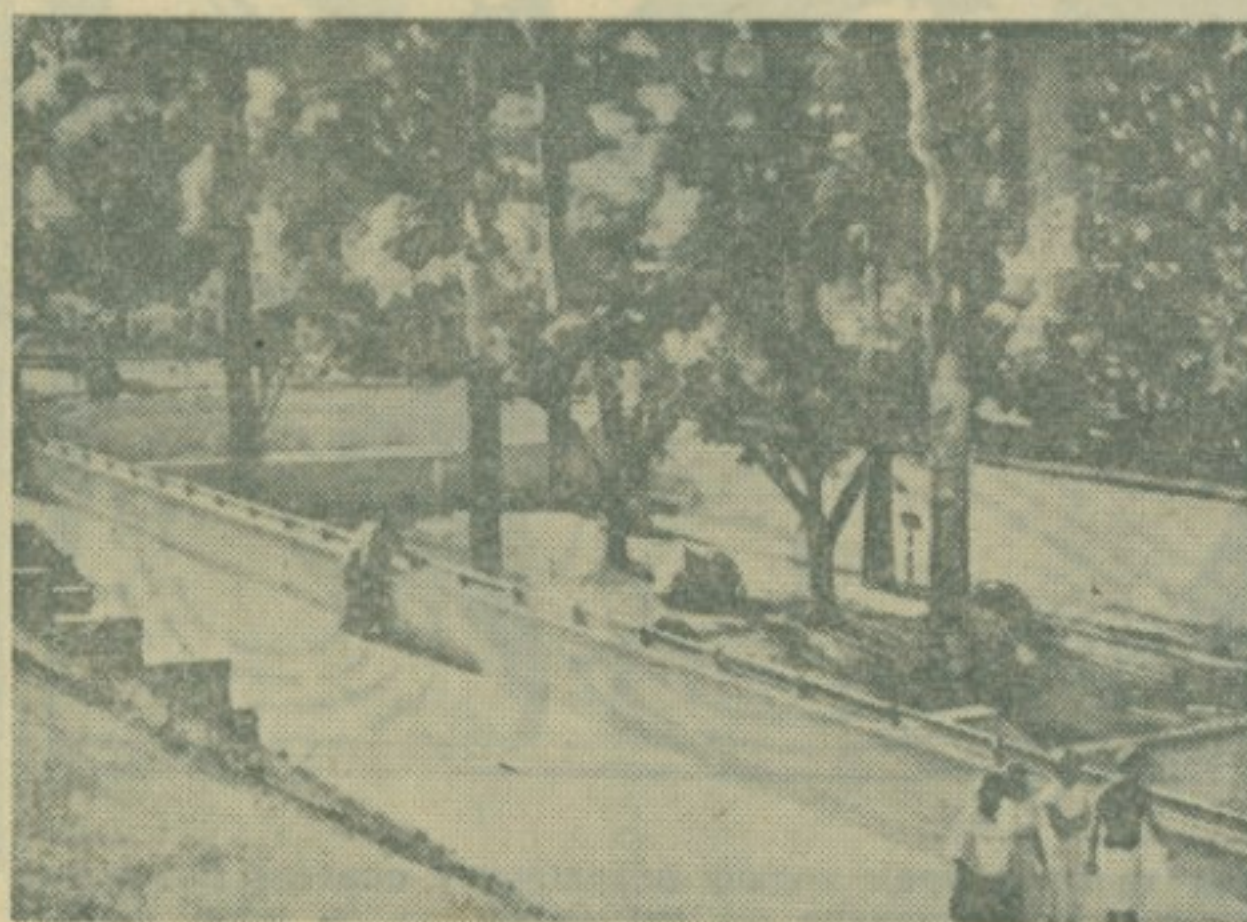
даје мат. Денис је дуго размишљао и онда показао на пешака који се налазио на почетном пољу бе-2. Опклада је била изгубљена јер је управо тај пешак одређен за „Јунака“ проблема. Решење проблема, које је Лојд показао, састојало се у незадрживом напредовању пешака у свих 8 покрета до изводног поља а-8. Отуда је он дао магичном краљу који се налазио на крајњој тачки исте дијагонале — пољу ха-1!

Лојд је био јак и као шахиста-практичар, али је ретко учествовао на шаховским турнирима. Његов једини наступ на Међународном шаховском турниру у Паризу завршио се на 10. месту. Био је члан шаховског клуба „Плау Морфи“ у Њујорку који је посећивао носећи увек нове задатке за шахисте који су га очекивали. Тајна решења била је тако вешто скривена да присутни нису били у стању да је открију. Онда је аутор ступао на сцену, показивао решење и варијанте које воде до мата. Тек тада су падале примедбе шахиста: — Ми смо мислили да пешаци иду на другу страну табле! Лојду су досадили такве

примедбе, које су му често стављали, па је као и обично једне вечери поставио проблем чије је решење било само у једном покрету. На табли је било мноштво фигура — читава мала „шума“, па они који су решавали проблем нису могли да се снају. Замољен, Лојд је показао решење ове необичне загонетке, која је имала још једно — резервно решење! Пошто су опет пале примедбе од неких шахиста, да им није било јасно на коју страну иду пешаци, следило је изненађење. Аутор је показао решење, исто тако у једном покрету, у случају да пешаци путују у супротном смеру.

БУТАНТАН — ОТРОВНО, ОТРОВНИЈЕ, НАЈОТРОВНИЈЕ!

„ОТРОВНИ“ ПАРКОВИ БУТАНТАНА

На периферији града Сао Паоло у Бразилу налази се необичан институт. То је Бутантан, институт за проучавање отрова, вируса, бактерија, шкорпиона, паукова и змија отровница. Основан је 1902. године. У институту се такође производе и разни серуми.

На терену, који највише личи на велики парк, налазе се лабораторије, музеји и „шта-

ле“, па чак и минијатурни аеродром за хеликоптере. Институт производи годишње отприлике 500 грама сувог серума, за чију је израду потребно 2 литра отрова. Пошто свака змија даје само 0,2 кубна сантиметра отрова, за два литра потребно је узети отров од змија равно 10.000 пута! Змије, шкорпионе и пауке овај Институт добија у првом реду од колониста из

унутрашњости земље. Као противвредност колонисти не узимају новац него по неколико ампула скупог серума без којег се у неким крајевима Бразила живот не може ни замислити.

У музеју института налази се око 10.000 конзервисаних змија најразличитијих врста. Од мале, неугледне, али зато веома опасне випере па до огромних удава. Међутим, музеј не привлачи туристе. Најзанимљивији у институту је простор где су смештене змије. То су велике јаме, ограђене глатким и високим бетонским зидовима, у којима гамижу безбројне змије. Неке се увијају у колут, друге мирно леже на сунцу, треће се веру по гранама дрвећа у јамама, а неке се купају и пливају у малим базенима.

Уколико је неки од чувара расположен, он изненада пред гостима, који се скамене од страха, ускоче у јаму међу вијућава клупка, хвата голим рукама понеку змију отварајући чељусти и показује смртоносне зубе. Малом пинцетом скида ружичасту скрминцу, а жућкаст густ отров полако капље из зуба.

БРОДЛЕРСКА ФАРМА БУДУЋНОСТИ

Из године у годину код нас и у свету све је више фарми за одгајивање и тов пилића — бројлера. Ево како један

енглески стручњак замишља фарму бројлера у будућности. Фарма ће бити огромних димензија и састојаће се из зграде у облику полулопте састављене из монтажних делова. Као што се види на цртежу, сем вентилатора за одвођење загрејаног и ниса отпора за довод свежег ваздуха, ништа друго није предвиђено на овом здању будућности. Прозора нема.

Храна ће се доводити помоћу кружних једноинских вагонета и других уређаја. Светлост ће бити индиректна (дифузна). Када је напољна температура веома ниска, кров ће се заливати вештачком кишом. Поред тога, биће постављени и уређаји за климатизацију унутрашњости фарме.

Посебне „вештачке квочке“ за сасвим мале пилиће нису предвиђене у овој фарми, а оне нису ни потребне, пошто је сама фарма у ствари једна велика вештачка квочка. Истина, она сада постоји само у пројекту овог енглеског стручњака-живинара,

ЗА БРЖИ РАСТ

Совјетски научници из Бакуа недавно су открили међу дериватима нафте материју која убрзава раст биљака и животиња намењених људској исхрани. То су соли које на ефикасан начин убрзавају физиолошки и биохемијски процес као и услове хранења животиња и животиња. На овај начин тежина животиња се повећава до 36 одсто док код поврха и разних усева ово повећање износи око 10 одсто.

ЗЕЛЕНА СВЕЛОСТ УБИЈА ИНСЕКТЕ

Стручњаци америчког министарства за пољопривреду дошли су до закључка да зелена светлост убија инсекте. Ово њихово мишљење потврдили су опити са гусеницама лептира-купусара. Из ових гусеница „бомбардованих“ више ноћи узастопно зеленом светлошћу изашли су лептири и одмах угули. Авиони снабдевени jakim лампама са живином светлошћу летели су изнад поља за сањених купусом истребљујући штетне инсекте помоћу „убилачке“ светлости.

Постоје ли беле врानе? Постоје. Додуше, беле врानе срећу се веома ретко. Небојена врана назива се „албиносом“ — према латинској речи „албус“ која значи бело. Албиноса има међу многим животињама, а и међу људима. Отприлике на 20.000 људи долази један албинос; то је особа са веома светлом, готово белом косом, и исто тако белом кожом.

Често чујемо за људе који не могу да разликују боје;

нарочито не праве разлике између црвене и зелене боје. Узрок овог недостатка, или болести како неки сматрају, крије се у промени једног од хромозома.

Године 1791. код једног америчког сточара појавила се у стаду једна овца са веома кратким ногама. Када је сточар приметио да ова овца не може да прескаче преко оградe, одлучио је да од ње одгаји нову врсту оваца — анконовску. У то време нико није знао како се појавила оваква овца. А то је била мутација настала природним путем.

У вештачким Земљиним сателитима летели су у космос пси, мишеви, муве, семење

разних биљака. Научници су их слали у свемир да би дознали како космички зраци делују на жива бића и која доза зрачења изазива мутације. Јер, пре него што је човек полетео у космос требало је знати како га треба заштитити од свих опасности космичког зрачења.

ЈЕДНА ФАНТАЗИЈА

Канадски професор Роналд Фишер објавио је једном вест у којој је описано свет будућности. „Уверен сам, изјавио је он, да ће научници успети да знатно побољшају интелигенцију паса, мачака и мајмуна. Хирургија мозга и веште на научној основи омогућиће овим животињама да изговарају једноставне реченице.“ У свакој кући налазиће се обучен шимпанзо који ће обављати послове кућних помоћница, а мајмуни ће радити једноставније послове по фабрикама.

Најдужи друм на свету

У изградњи је најдужи друм на свету, који ће повезати 20 азијских држава, почевши од Турске, преко Ирака и Индије до Сингапура с једне, до краја Источне (Вијетнама) с друге стране. То ће бити аутострада међународног значаја у чијој изградњи суделују и Уједињене нације.

Пут ће повезати Европу, Средњи исток и Африку с Азијом. Производи који су се до сада транспортовали скупљим и заобилазним морским путевима биће упућени овим директним, бржим и јефтинијим друмом.

Укупна дужина ове аутостраде износи 55.000 километара. Радови на изградњи највећег друма на свету почели су још 1958. а рачуна се да ће дефинитивно бити завршени за 2—3 године.

Како је пошталана

У ПУСТИЊАМА на обронцима Кордиљера, у провинцији Карангас, живе Чипаја-Индијанци. Поред Уруса, они су најстарији становници ових висоравни. Пространим пустињама, казују индијанске легенде, влада у бело одевени дин. Код овог дина, кога зову Хуаса Малку, Индијанци су тражили утеху а и заштити од пљачкаша, болести и удараца судбине.

Пре много, много година, када је Велики дух створио прве људе, земља је породила и прве Чипаје. Они су били сиромашни као и земља на којој су живели. Докле год је поглед допирао простирала се само пустиња с понеки трновитим жбуном и голим камењем. Оскудна трава била им је једина храна, крај камена налазили су дању заклон од сунца, а ноћу од хладноће.

Једног дана кренуо је поглавица племена у свет да види постоји ли негде неки крај где се лакше и боље живи. Пут је стално водио у брдо, све више и више. Камење блокове заменили су планински висови са снежним бе-

лим капама. Успињање је било све теже. Уморан и гладан легао је поглавица на један камен да отпочине. Тек што је склопио очи, а камен под њим почео је да се помера.

— Ти, човече из племена Чипаја, шта тражиш у моме царству?

Обузет страхом, поглавица је заронио главу у дланове и прошаптао:

— Јеси ли ти Маниту, велики дух?

— Ја сам Хуаса Малку. Шта те је натерало да напустиш своје племе и кренеш у свет?

— Дај нам неко живо биће које ће моћи да дели с нама наш тежак живот!

— Испунићу жељу Чипаја-Индијанаца. Врати се свом племену и чекај да Маниту три пута поклони Земљи нову светлост. Тада узми пуну прегршт земље, стави је на бусен траве и са свим тим

крени насупрот ветру. Ништа, али баш ништа не сме те задржати. Најзад ћеш стићи на једно место на коме ћеш видети свој лик. И све што је Маниту створио видећеш на том месту. То је једна велика вода. Потражи ту један камен који штрчи из воде. На њега ћеш метнути земљу с травом и чекаћеш три дана и три ноћи. После тога поћи ћеш кући.

Поглавица је учинио као што му је саветовао Хуаса Малку. Преко пустињског песка, преко снегом покривених планинских врхова ишао је поглавица. Најзад је угледао велику воду. Потрчао је према њој колико год су га ноге могле понети.

— Хуаса Малку, захваљујем ти. Сад знам да ће се жеља Чипаја испунити!

Али, где му је земља, где трава? У свом великом узбуђењу поглавица је бусен с травом положио на светлуцаву водену површину незнајући да бусен мора потонути. Бојећи се да ће сав његов дотадашњи труд бити узалудан, стао је да чупа рогоз што је растао крај обале. Од

њега је исплео безбројне асуре не би ли тим својим радом искипио учињену грешку...

Седам дана и седам ноћи после његовог повратка, Чипаја-Индијанце пренуо је иза сна неки шум. Пред њима је стајао Хуаса Малку окружен многим дотада невидљивим живим бићима.

— Ево, довео сам неколико животиња. Слушаће вас добро, али само када их има више јер ваш поглавица није учинио све што сам му наредио.

Изговоривши то Хуаса Малку је нестало.

Ламе које им је оставио заиста слушају своје господаре само када су у гомили. Једна животиња никако се не може натерати на послушност. Још и данас кад је сама лама гризе, рита се и удара ногама чим је натоваре. Али, чим их има више, свака животиња мирно прима терет и послушно прати предводника чак и по најстрашнијој стази којом се/не може успети ниједан коњ, ниједан магарец, ниједна маза:

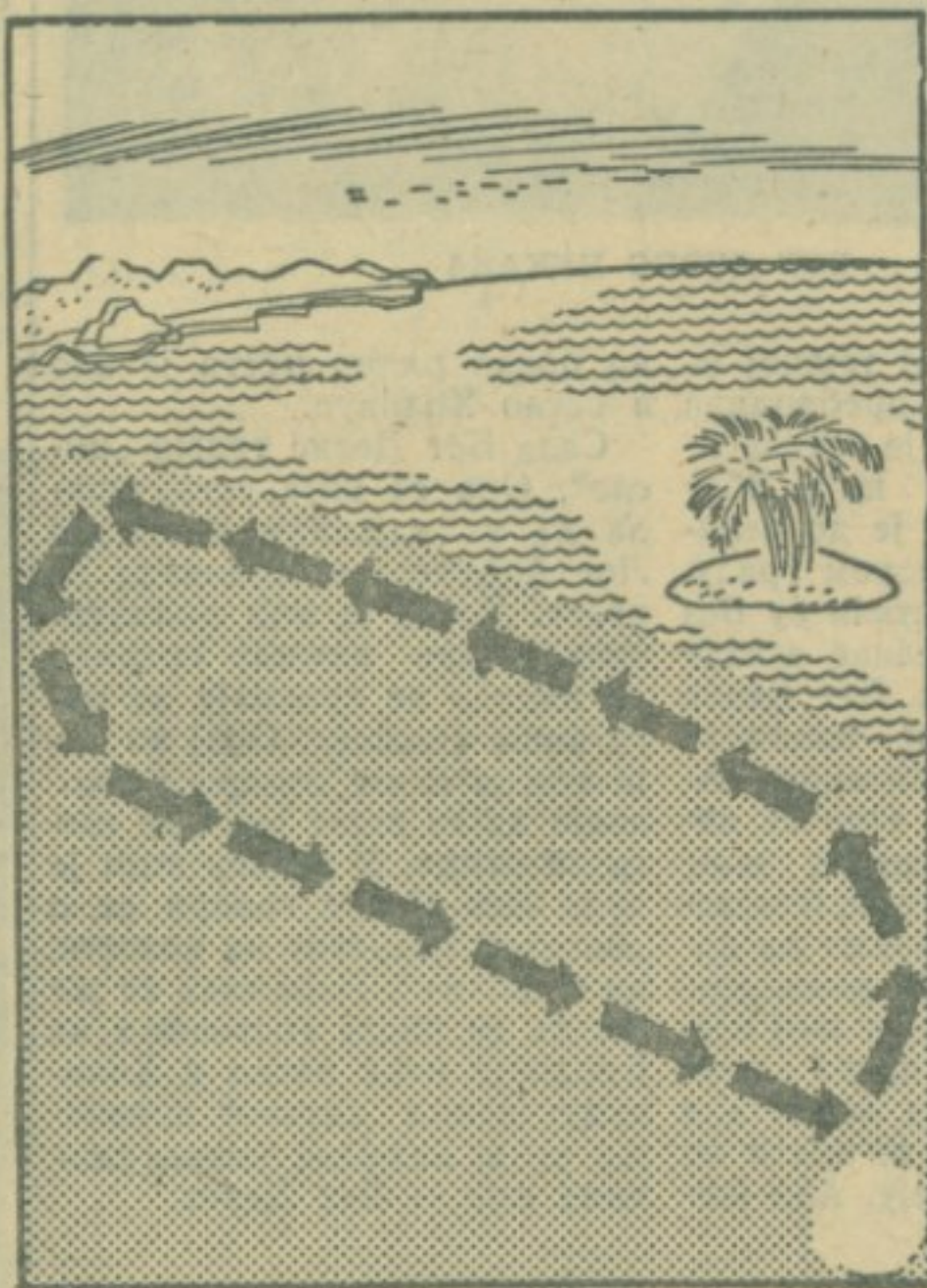
КРОЗ ПОВЕСТ ОКЕАНА

21.

Океанске струје су подељене на топле и хладне, као и на дубинске и површинске. Научници су утврдили да струје имају великог утицаја на временске прилике и отуда њихово велико интересовање за њих. Познавање струја је такође значајно за навигаторе као и оне који се баве рибарством. Може се приметити на горњој мапи да се струје северно од Екватора крећу углавном у правцу кретања казаљке на сату док се струје јужно од Екватора крећу у супротном смеру. Узрок томе су: нагиб Земљине осе, пасатни ветрови и топлота Сунца. Сунце

греје водену површину у пределу Екватора утичући на тај начин да се море шири. Ширење чини воду лакшом и незнатно јој подиже ниво изнад нормалне висине мора. Будући да је ниво воде дуж полутара нешто виши појављује се тенденција да се та вода слива „низ брдо“ према половима. Површинске струје које је обележио Мори око 1850. године биле су предмет озбиљних студија. Случајан проналазак, године 1952, једне дубинске струје у Пацифику која се креће испод северне екваторијалне струје (1) у супротном смеру представљало је из-

ненађење за научнике. Али није то било једино откриће; откривена је и струја, слична претходној, која се креће испод Голфске струје (2). Поред тога постоје и струје дубинских арктичких хладних вода по дну Атлантског океана. Оне теку и јужније од Екватора те продиру у јужни Атлант. Брзина ове струје је спорна и предмет расправа — по разним прорачунима те воде прећу пут од Арктика до Екватора за 300 до 1500 година.

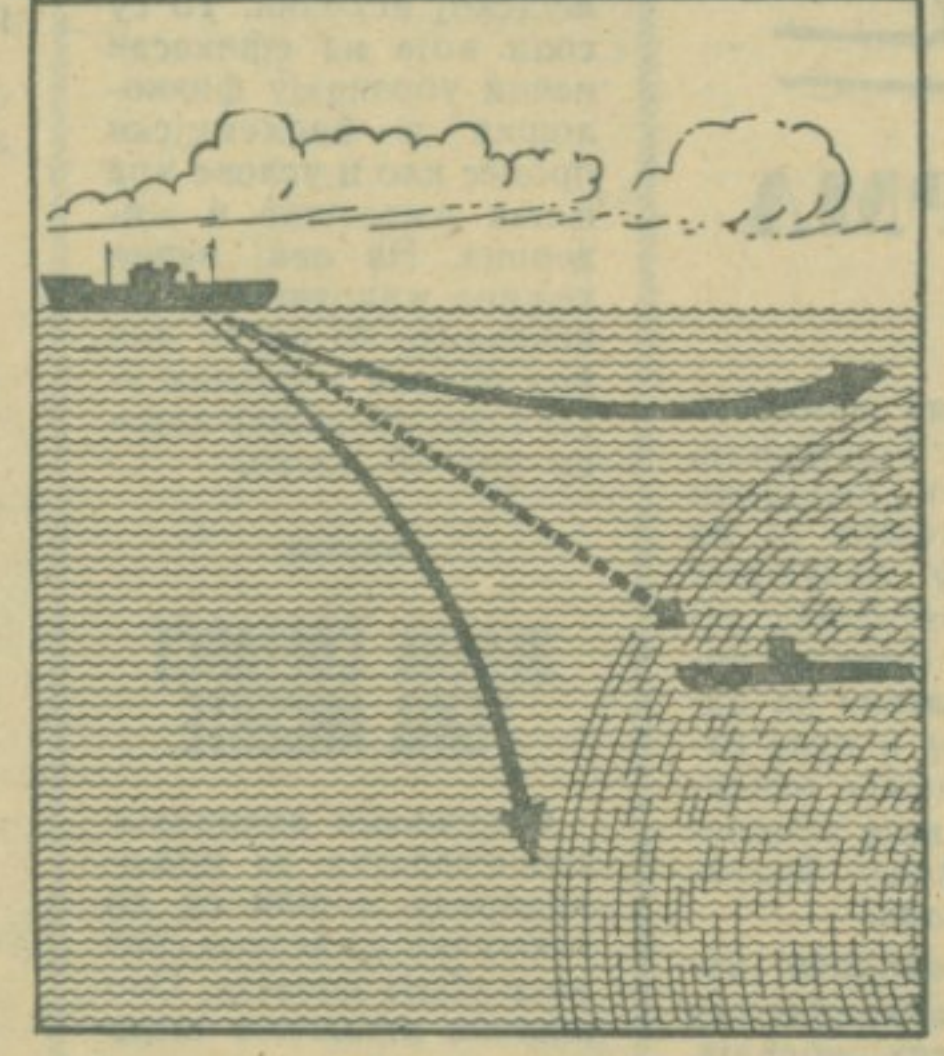
22.

Помоћу специјалних апарата за дисање, и других инструмената, гвјурци су у могућности да добро испитају приобалне гребене и пливаче. Према извештају гвјурца становници мора са малим изузетцима веома су индиферентни према „уљезима“ — људима — на њиховој територији. Са добром опремом гвјурци силазе и до дубина од око 160 метара и тамо могу да проведу и више од једног сата колико им дозвољава количина компримираног ваздуха у малим челичним боцама које носе на леђима.

23.

Научници који проучавају биологију мора стално контролишу живот у мору, да би били у току промена које могу да имају утицаја на циклус живота. На пример: ако би се температура хладне Хумболтове струје дуж обала Перуа, која је истовремено и једна од области најбогатијих рибом, попела за неколико степени, изгинуо би планктон, нестало би риба, угинули би милиони морских птица, а рибља индустрија у Перуу би била упропашћена.

24.

Појавом подморница интерес за морске дубине је такође порастао. Локација топле струје у хладном мору има изванредан значај. Подморница је у могућности да се „сакрије“ у таквој једној топлој струји, јер се две струје не мешају а тамо где се сусрећу, пролазе једна поред друге, тј. где им је граница, тамо се ствара извесна баријера која онемогућује електронским детекторима тачније њиховим зрацима да се пробију, и на тај начин, брод који гони подморницу, не може да утврди место на коме се она „сакрила“.

(Наставиће се)

»ХИЉАДУ« ПРОИЗВОДА ОД СОЈЕ

Соја је једногодишња биљка из породице лептирчаца. Пореклом је из Кине и Јапана, позната и под именом кинески или јапански пасуљ. Она све више осваја плодне оранице у многим подручјима света, па и код нас.

Сојино семе садржи поред осталог много масти и квалитетних беланчевина, те је соја врло добра храна за људе и стоку. У Сједињеним Државама Америке, после кукуруза, пшенице и овса, соја се по засејаним површинама налази на четвртом месту.

Становници Индије и Кине називају соју „месом без костију“. У овим земљама и у Јапану соја се гаји већ 5.000 година. У Европу је пренета пре два века и то прво у Француску а затим у Аустрију. У Америку је пренета тек у деветнаестом веку, али је брзо сузбила многе биљне културе.

За људску исхрану најзначајнији производ је сојино брашно, које се производи без сојиног уља али са различитим

количинама уља у себи. Одмах после брашна по значају долази сојино уље, које се врло много употребљава у индустрији маргарина. Сојин „лецитин“ (хемијско једињење које се добија из семена и жуманца јајета) употребљава се у медицини као средство за јачање, а затим у козметички у разним кремовема, као и у индустрији боја, где је такође важан производ прераде сојиног семена.

Све у свему, од соје се данас израђује читаво мноштво производа: брашно, уље, млеко, сир, протени, лецитин, грамофонске плоче, чешљеви, дугмад, држаке за пера, електрични изолатори и мноштво других производа, а затим уљане погаче за стоку.

УГРОЖЕНА ПРОФЕСИЈА

Многи амерички глумци који из године у годину на разним приредбама, у радњама и на школским скуповима играју улогу Деда Мразца, одлучили су да ове године траже много веће новчане награде. Разлог: деца су постала превише распуштена тако да је професија Деда Мразца престала да буде безбедна. Тако се, на пример, глумац Хари Блек жали:

„Један петогодишњи дечак расекао ми је ципелом ногу до крви због тога што му нисам донео електрични воз који је он желео“.

Фантастична ПРИЧА

Реј Бредбери

2

Дуноу је ветар, окрунио кишу брескви-
них латица. Битеринг је пружио мрку, о-
паљену руку и пригушено крикнуо. До-
дирују је цветове, подигао неколико ла-
тица са земље. Држао их је на длану,
гладно прстима. Најзад је позвао жену:

— Коро!
Она се појавила на прозору. Притра-
чао јој је.

— Кору! Ови цветови... Видиш ли?
Другачији су! Не као пре! То није цвет
брескве.

— Не видим разлику! — одговорила је.
— Не видиш? Ипак су другачији. Ја не
могу то тачно да одредим. Можда поје-
дине латице, можда облик, боја, мирис...
Деца су истрчала из куће и гледала
како отац трчи од леје до леје, чупа ту
лук а тамо мркву, ротквицу.

— Кору, дођи, погледај!
Загледали су лук, мркву, ротквицу.

— Зар је мрква оваква?
— Да... не... — она се колебала. —
Не знам.

— Знаш... Овај лук није лук. Мрква
није мрква. Укус је исти, а ипак је дру-
гачији. Мирис није као пре.

Он је осећао како му лупа срце.
— Кору, шта је ово? Шта се догоди-
ло? Треба да одемо одавде.

Трчао је по врту, опипавао свако дрво.
— Руке! Постају зелене.

Стајали су и гледали зелене руке.
А два дана касније Дан је утрчао у
субу.

— Дођите да видите краву. Музао сам
је и видео... Дођите!

Отишли су до штале. Крави је растао
трећи рог.

Утрна пред кућом је лако, једва при-
метно, зрачила љубичастом бојом, као
пролећни јоргован.

— Треба отићи — проговорио је Би-
теринг. — То се не може некажњено је-
сти. И ми ћемо се претворити у ко зна
шта! Ја то нећу дозволити. Остаје нам
само једно: да унишимо све поврће.

— Па оно није отровно!
— Отровно је! Отров у њима је раз-
блажен, веома разблажен. Нема га много,
тек-тек. Не треба јести...

Неодлучно је погледао кућу.

— Чак и кућа. Можда је и њу изменио
ветар. И ваздух! И ноћне магле. Зидови,
подови... све се изменило. То више није
дом за човека!

— Ах, то је твоја бујна машта.
Он је обукао капут, завезао кравату.

— Идем до града. Нешто треба учини-
ти. Брао ћу се вратити.

— Хари, причекај! — звнула га је же-
на.

Али је он већ био отишао.

*

У граду, на сеновитим степеницама што
воде у зелену радњу, седело је, безбри-
жно брбљајући, неколико људи.

Битеринг је зажелео да пуца у ваз-
дух, да их прене. Шта радите, глупани?
— помислио је. Седите? Јесте ли чули по-
вост: ми смо заробљеници планете која
нам је туђа! Предузмите нешто! Није вас
страх? Не бојите се? Шта намерава да
учините?

— Како живиш, Хари? — обратили су
му се. — Седи с нама.

— Јесте ли чули за недавне новости?
Засмејали су се климајући главама.

— И шта намерава да учините?
— Да учинимо? А шта се ту може учини-
ти?

— Саградити ракету, ето шта!

— Ракету? Да се опет вратимо нека-
дашњим узбунама и стрепњама? О, не!

— Морате! Јесте ли видели цветове,
брескве, руже, траву?

— Свакако! — одговори му један од
оних што су седели на степеницама.

— И не бојите се?

— Не много! Нисмо о томе много ми-
слили!

Дошло му је да заплаче.

— Треба да радите заједно са мном.
Ако останемо овде и ми ћемо се изме-
нити. Има нечег у ваздуху. Марсовски

вирус... зар не? Семење, поленов
прах... Слушате ли ме?

Гледали су га ћутећи.

— Саме! — обратио се једном од њих.

— Да, Хари?

— Хоћеш ли ми помоћи да начиним ра-
кету?

— Ја имам гомилу гвозђа и једну хрпу
нацрта. Уступићу ти... Сви су се смејали.

— Саме — наједном ће Битеринг —
твоје очи...

— Шта је с њима, Хари?

— Раније су биле сиве, зар не?

— Зашто питаш?

— Сада су златасте.

— Зар је могућно? — запита Сам.

— И постао си виши, јачи!

— Може бити.

— Саме, због чега су ти очи пожуте-
ле?

— Морамо отићи одавде! Морамо!

Ноћи су биле пуне ветра што је на ме-
сечини струјао кроз море траве, кроз ули-
це градова пустих већ 120 векова. У но-
вом насељу Битерингова кућа са стра-
хом је чекала и бојала се промена.

Лежећи у постељи Хари је осећао ка-
ко му се издужују кости, како мењају
облик размекшавајући се као злато кад
се топи. Жена која је спавала крај њега
била је тамнопута, златоока. Спавала је
мирно; у својим постељама спавала су

и деца поцрнела од марсовског сунца. А
ветар је злострутно звиждао између пре-
ображених бресквиних стабала, таласао
љубичасту траву, откидао с руже зелене
латице.

На истоку се појавила зелена звезда.
Необичне речи откинуле су му се са
усана.

— Јорт... Јорт... — понављао је.

Била је то марсовска реч. А он није
знао тај језик.

Усред ноћи скочио је из постеље, окре-

ЗЛАТОФКИ

нуо број телефона археолога Симпсона.

— Кажите ми, шта значи реч „јорт“.

— То је старомарсовски назив за на-
шу Земљу. Зашто питате?

— Онако...

Слушалаца му је испала из руку.

„Ало, ало, ало“ — понављао је глас из
слушалице док је он нетренице гледао
зелену звезду. — Битеринг! Одазовите
се, Хари!

*

Дани су пролазили пуни звекета гвозђа.
Он је састављао костур ракете уз
безвредну помоћ тројице равнодушних
мушкараца. После сваког часа већ би се
осетио уморним и осећао потребу да пре-
дахне.

— То је од планинског ваздуха — го-
ворили су му, смејући се.

После неколико дана жена му је тихо
саопштила:

— Хари, залихе смо потрошили. Ни-
шта више није остало. Донела сам ти
марсовску храну.

Битеринг се тешко спустио на столицу.
Узео је сендвич, отворио га, погледао и
почео јести.

— Отпочини данас — говорила је же-
на. — Данас је таква врућина. Деца се
спремају на канал, да пливају. Хајде с
нама.

— Не треба губити време.

— Само мало — није попустила она. —
Купање ће ти помоћи.

Сунце је пекло, дан је био без ветра.

Ишли су обалом канала: отац, мајка, деца
у купалим костимима. Затим су сели. У
очима жене и деце Хари је угледао зла-
то. Раније им очи нису биле златне. Те-
лом му је прошла дрхтавица која као да
се утопила у потоцима зноја. Хари се
пружио по праву. Био је превише уморан
да би се плашио...

— Кору — запитао је — јесу ли одавно
твоје очи постале златне?

— Увек су биле такве.

— Не. Пре три месеца биле су кесте-
њасте.

Лежали су на сунцу.

— А код деце? — питао је. — Тако
ће су златне?

— Код деце расту понекад им се ме-
ња боја очију.

— Можда смо ми такође деца. За
Марс, у сваком случају. Срећна мисао!

— Насмејао се. — Хајде да се купам.

Ушли су у воду. Он је тонуо све дуб-
ље, до самог дна, као златаста статуа.

Зажелео је да се испружи по дну и да
лежи у зеленој тишини, у миру.

Вративши се на површину, посматрао
је небо. „Тамо, у равници — мислио је —
струји огромна марсовска река и сви
смо загнути у њу; наше камене куће и
дрвене колибе, а она тече и запљускује
наша тела, издужује нам кости...“

На обали је седео мали Дан гледајући
оца.

— Утка — рече изненада.

— Шта кажеш? — запита отац.

Малишан се осмехну.

— Па ти знаш. То је на марсовском
„отац“.

— Где си то научио?

— Не знам? Нигде. Утка!

— Шта хоћеш?

Малишан се није одлучивао да каже.

— Ја... желео бих... да променим
име.

Мати им приђе.

(Наставиће се)

ОЧИГЛЕДАН ПРИМЕР

Један енглески сеоски учитељ окачио је у својој учионици репродукцију „Сикстинске мадонне“.

Школски инспектор, који је на крају године дошао да оцени учитељев рад и успех, приметио је слику и похвалио учитеља што код деце развија религиозна осећања.

О, не — одговорио је учитељ. — Нисам је ја с том намером окачио. На примеру она два анђела у доњем делу слике ја показујем својим ученицима како не треба седети у разреду.

ОПВОРИ ОЧИ

ЗАМЕЊЕНЕ ЦИПЕЛЕ

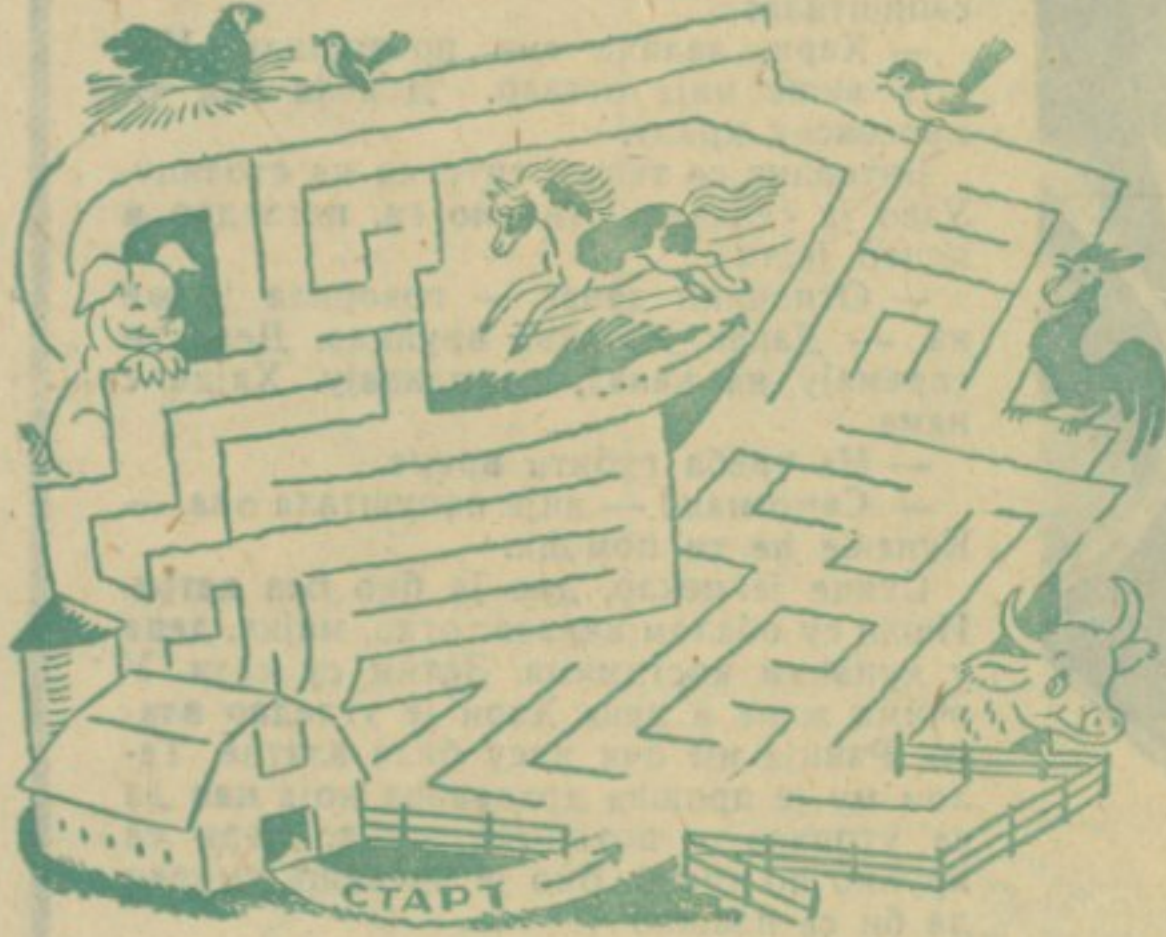
Ове девојчице одевене у народну ношњу замениле су, играјући се, ципеле. Ко ће од вас да им помогне и да пронађе које ципеле одговарају којој ношњи? Иако верујемо да сте одмах погодили из којих земаља девојчице потичу, ипак ћемо вам их представити. То су: Гренланђанка, Холанђанка, Румунка, Индијка, Јапанка и Тиролка. А сад на посао: вратите девојчицама њихове ципеле.

РЕШЕЊЕ:

Гренланђанка: ципела са веома дугим ивицама, веома широка, са веома дугим ивицама. Холанђанка: ципела са веома дугим ивицама, веома широка, са веома дугим ивицама. Румунка: ципела са веома дугим ивицама, веома широка, са веома дугим ивицама. Индијка: ципела са веома дугим ивицама, веома широка, са веома дугим ивицама. Јапанка: ципела са веома дугим ивицама, веома широка, са веома дугим ивицама. Тиролка: ципела са веома дугим ивицама, веома широка, са веома дугим ивицама.

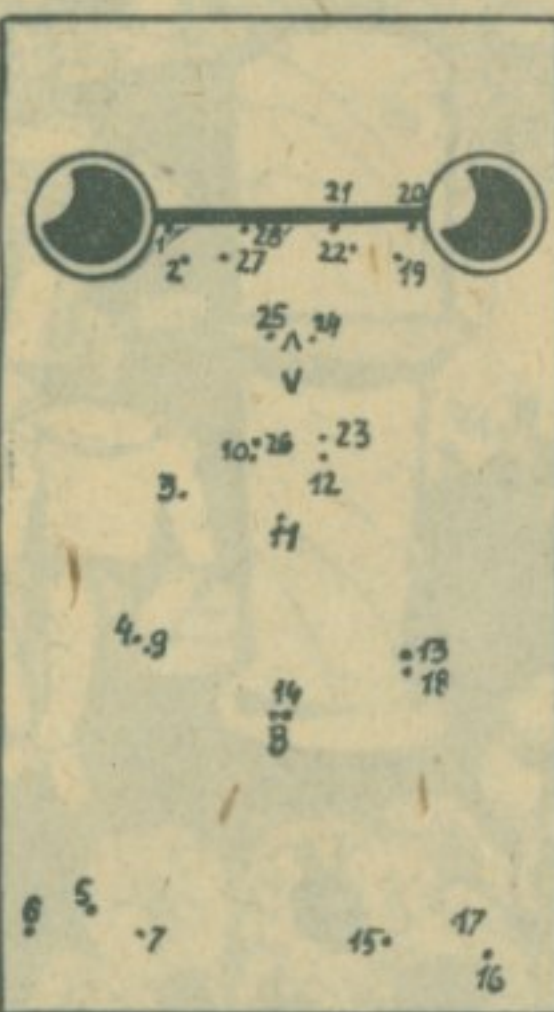
ЛАВИРИНТ

КАДА СУ СЕ У РАМУ ЗОРУ ВРАТА НА ШТАЛИ ОТВОРИЛА, КОНИЈУ ЈЕ ЈУРЊУ НА ЛИВАДУ. МОЖЕТЕ ЛИ ДА ОДРЕДИТЕ ПУТ КОЈИМ ЈЕ СТИГАО ДО СТОЧНЕ ТРАВЕ?

ЦРВЕНИ АЕРОДРОМИ

До сада су птице проузроковале многе ваздухопловне удесе. Због тога на неким аеродромима постоје специјалне екипе које се на различите начине боре против читавих јата која опседају писте. Покушавано је разним справама које су производиле буку, имитирале гласове птица и слично, али ништа није помогло. Радознале птице су се упорно враћале на аеродром и то на неким у толиком броју да авиони просто нису могли да слете. Изгледа међутим да је пронађено једно ефикасно средство: енглески природњаци установили су да се птице плаше јарко-црвене боје. Предложили су да се аеродроми, писте травњаци и околина обоје црвено. Верује се да ће птице најзад оставити аеродроме на миру.

КАКВА СНАГА?

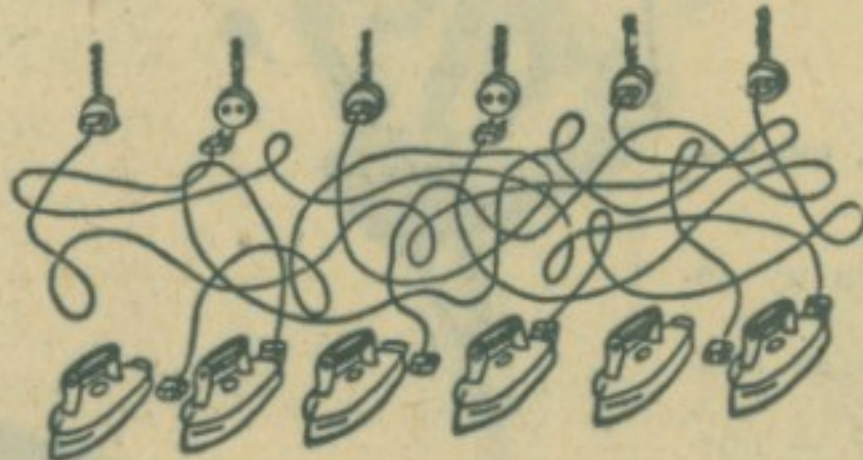
ДА БИСТЕ ВИДЕЛИ КО ЈЕ ТАЈ ЈУНАЧИНА ШТО КАО ОД ШАЛЕ ДИЖЕ ТЕШКУ ВУЛАД ИЗНАД ГЛАВЕ, СПОШТЕ РЕДУМ СВЕ ТАЧКЕ ПОЧЕВШИ, РАЗУМЕ СЕ, ОД БРОЈА 1.

РЕКОРДЕР

Амерички студент Боб Кесмац поставио је нов светски рекорд у ударању у бубањ. Он је непрекидно ударао у бубањ 100 часова, 23 минута и 3 секунде.

Досадашњи рекорд био је постављен 1962. године и износио је 100 часова, 1 минут и 15 секунди.

Нови светски рекордер морао је бити хитно отпремљен у болницу јер су му се уши биле потпуно заглашиле. Ништа боље нису прошли ни његови слушаоци.

Које су од ових шест пегли укључене?

НАПРАВИ САМ

ЗЕЛЕНА ЖАБИЦА

Није вам потребно много материјала да бисте направили ову једноставну играчку: један запушач купастог облика, два зрна шибнице, две зелене перле, два мала ексера и две канцеларијске спајалнице.

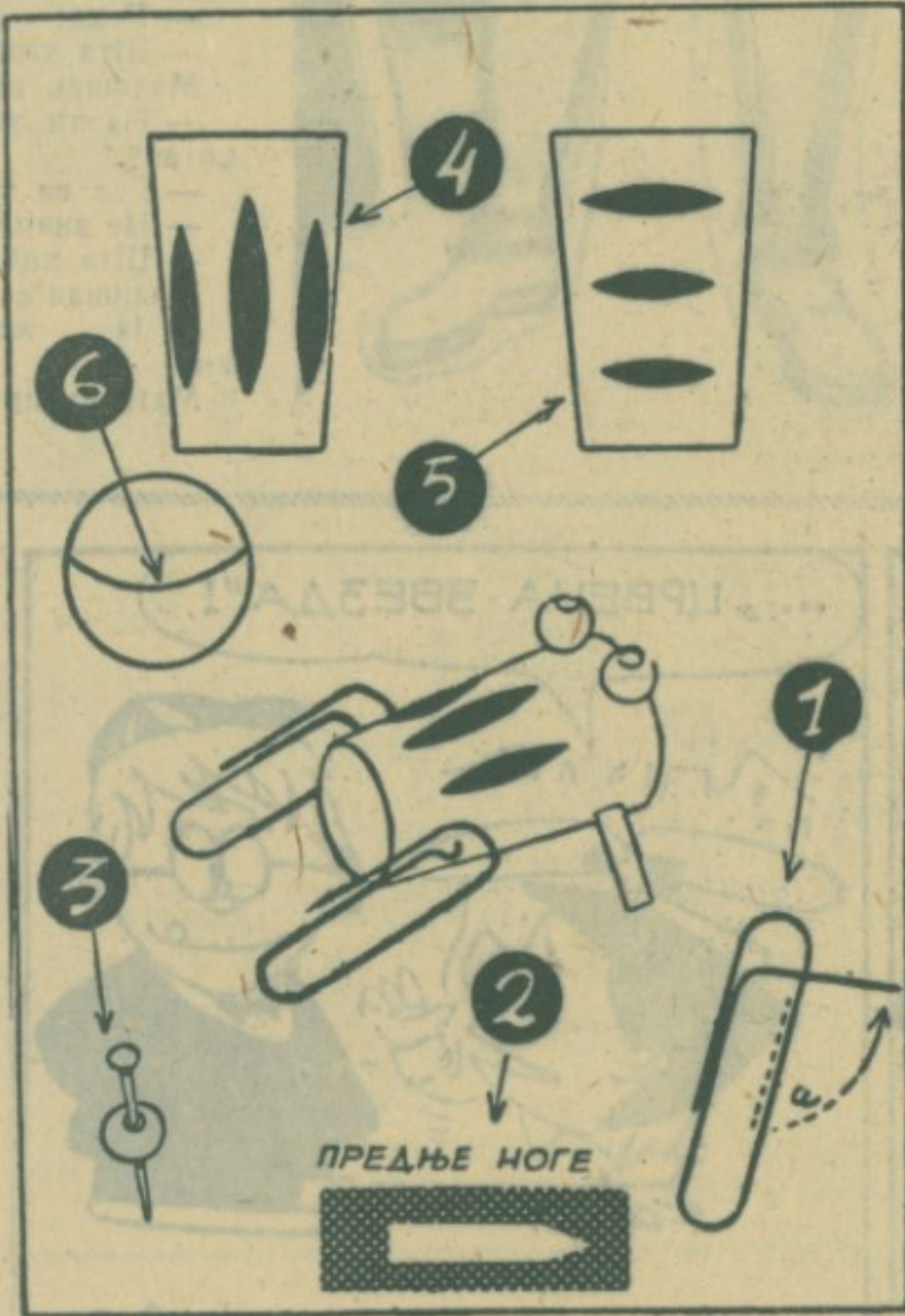
Начин прављења: обе спајалнице извучите као што показује стрелица (а) на цртежу бр. 1, а онда их заведите са сваке стране запушача — уместо задњих ногу.

Предње ноге изрежите од два зрна шибнице као на цртежу бр. 2, а онда их увучите у запушач-тело. Перлице навијите на ексер — (цртеж бр. 3) и заведите их на врху предњег дела запушача — уместо очију.

На горњем делу запушача — леђа прилепите три овална издужена папирна, изрежите их према цртежу бр. 4. На доњем делу запушача прилепите такође три папирна издужена у обрнутом смеру, према цртежу бр. 5).

На предњем делу запушача нацртајте црту-уста цртеж бр. 6).

Предлог за бојење: леђа обојте зеленом бојом, три црте на леђима црно, стомак жуто, црте опет црне; уста — црна црта на зеленој основи.

ТРАЖИ СЕ ЦЕПАРОШ

Недавно је у угледном енглеском листу „Тајмс“ био објављен оглас следеће садржине: — „Кинематографској фирми хитно је потребан квалификован цепарош у својству саветника при снимању гангстерског филма. Фирма гарантује примљеном кандидату да ће сачувати његов инкогнито и да неће одати његове професионалне тајне.“

ШТУКИНЕ МОШТИ

У совјетском граду Ејску на Азовском мору излази лист који се зове „Приазовске степе“. Лист је довео у забуну све ихтиологе на свету када је у броју од 3. новембра прошле године објавио следећу вест:

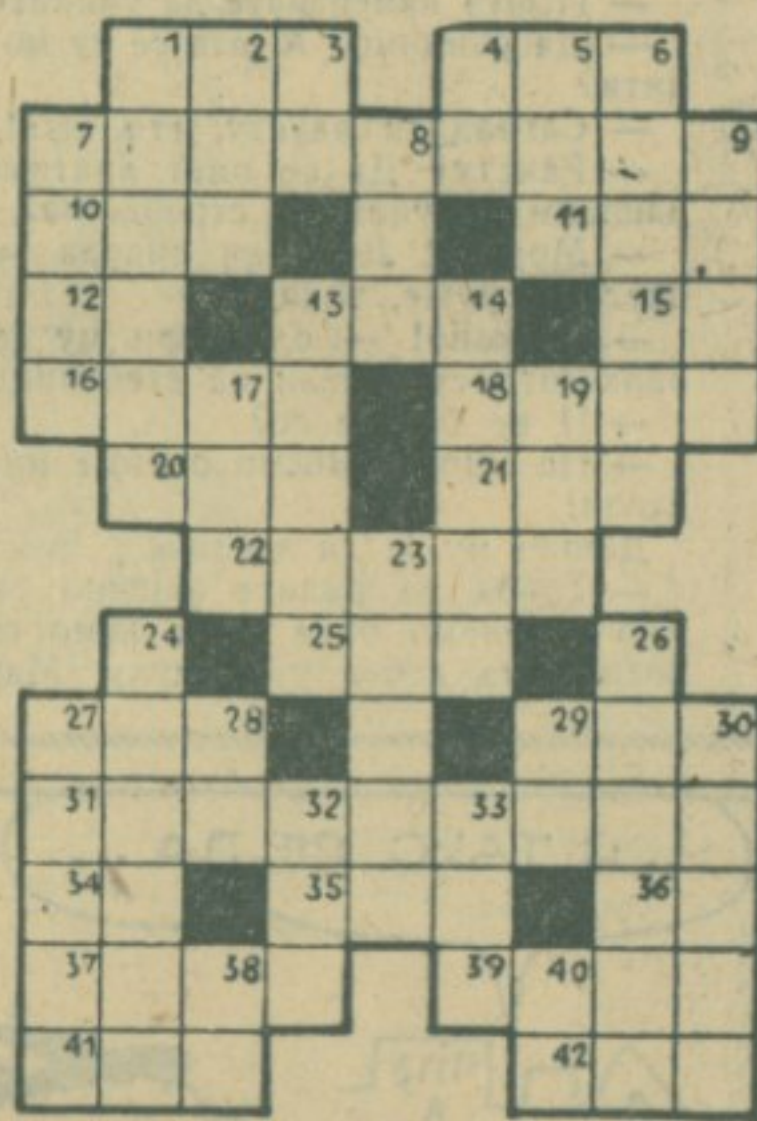
„Године 1947. у Немачкој је у једном језеру уловљена штука тешка 140 килограма и дугачка 5,7 метара. Испод једног шкржњог поклопаца био је нађен прстен на коме је писало: „Ја сам прва риба коју је својеручно пустио у језеро Фридрих II — 5. априла 1230. године“. Штука је живела 267 година“.

Ма колико рачунали излази да је од тренутка када је Фридрих пустио рибу у језеро па до дана када је била уловљена протекло 717 година. Да чак прихватимо као истину да је штука заиста живела 267 година. А шта је онда радила осталих 450 година?

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) прерађеница од воћа, пшенице, 4) чврсто стање воде, 7) област у средњој Азији, 10) друга, 11) чехословачка афирмација, 12) иницијали нашег шаховског велемајстора, 13) река у Индији, 15) два суседна сугласника, 16) оруђе за рад, 18) већи водени ток, 20) луна у Израелу, 21) име глумице Гарднер, 22) скуп ћелија истог порекла и исте функције, 25) аждаја, 27) врста иловаче, 29) део животињског тела, 31) познати руски композитор („Лабудово језеро“), 34) иницијали сплитског композитора (оперета „Мала Флорами“), 35) лична за меница, 36) хемијски знак за алуминијум, 37) мушко име, 39) река у Шпанији, 41) врста папагаја, 42) шаховски термин.

Усправно: 1) непроход на тропска шума, 2) дуг временски период, 3) иницијали нашег књижевника („Господин Глембајев“), 4) латинска скраћеница за „место печата“, 5) грчко слово, 6) држава у Европи, 7) река у Војводини, 8) веома дуг временски период, 9) музички знак за обележавање тона, 13) острава у Јонском мору, 14) река у Словенији, 17) спис, 19) узвик, 23) други назив за Троју, прастаро насеље у Малој Азији, 24) дилетант, 26) творница хлеба, 27) наставна средства, 28) узвик, 29) два суседна слова, 30) члан посаде-авиона, 32) наша филмска глумица (Марија), 33) једно чуло, 35) река у Колумбији, 40) памет.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) палатал, 7) Кри, 8) мамут, 10) лото, 12) Рача, 13) Одеса, 15) нар, 16) дар, 17) ке, 19) ма, 20) Капри, 22) капа, 24) лако, 26) анас, 27) икра, 28) Египат, 30) ов, 31) ро, 32) ока, 34) веш, 36) бокор, 38) Асти, 40) брза, 41) старт, 42) Емс, 43) аба, 44) ета.

Усправно: 1) „Продак невеста“, 2) актер, 3) ам, 4) Тар, 5) Аман, 6) „Луча микрокосма“, 7) Клод, 9) Тара, 11) ос, 14) Ака, 18) Сплит, 20) касир, 21) рак, 22) ка, 23) Паг, 25) Оа, 29) соф, 30) олас, 32) окрет, 33) Арас, 35) штаб, 37) Об, 39) Ира.

СКОК У СЛОБОДУ

Барт је у рукама држао доглед и војну карту у коју је унео све што је видео овде на немачком аеродрому у Кормије-ан-Вексени, удаљеном 32 километра од Париза. Био је то огроман аеродром са три писте, које су биле савршено маскиране покретним дрвеном и аластозима сена. Одавде је сваког дана полетало неколико стотина бомбардера и ловаца који су оперисали у качалу Ламаншу.

Да би расветлила тајну овог брижљиво чуваног аеродрома, савезничка обавештајна служба је преко обавештајне службе француског покрета отпора почела да прикупља податке о аеродрому. За овај задатак био је одређен француски обавештајцац Барт, који је припадао Холардовој обавештајној мрежи „Ажир“. Необично храбар и смео, Барт је био први обавештајцац који је у лето 1943. године, корак по корак и усред дана, стигао на средину аеродрома, тамо одакле је све могло да види око добро увежбаног обавештајца.

Ту поред пласта сена Барт је стајао као код своје куће и уцртавао у карту наоко „безданачне“ мале бараче, кућице и друге минијатурне објекте. Уцртао је и последњи објект, овај пласт сена поред којег је стајао. Био је задовољан. Савио је карту и кад је хтео да је стави у џеп, догодило се нешто од чега му се дигла коса на глави. Читаво време стајао је уз саму митраљеску пав, која је вирила из сена. Немац га је чинично посматрао. Потом је изишао испод сена, у ствари дебеле бетонске куполе, и потерао га испред себе до подземне бетонске просторије у којој је била смештена немачка служба контрашпијунаже за обезбеђење аеродрома.

Барт упорно ћути

Барт се уз пут освртао. Хтео је да добро види све иако је било мало наде да ће му то икад користити. Видео је улаз у подземни хангар за неколико стотина авиона, огромна складишта муниције, радионице... Схватио је да је његово присуство догледима регистровало најмање

Обавештајцац француског покрета отпора побегао је из затвора Гестапоа скочивши са трећег спрата.

десетак немачких војника, који су се налазили у бетонским куполама испод сена.

— Значи, шпијун! — рече му немачки официр, разгледајући Бартову карту. — Ви нисте случајно дошли овде. Онај ко вас је послао овамо мислио је да ћете се живи вратити.

— Мене нико није овде послао.

— А карта? Ко вам је њу дао? Чији је ово рукопис?

— То нисам ја писао. Карту сам нашао на клупи железничке станице. Молим вас, ја сам геометар и лојалан Француз. Ове знаке на карти никада нисам видео па сам из професионалне радозналости дошао...

— Оставите те лажи! То није прича за службу безбедности! — разјарено је викнуо Немац на Барта.

— Ја вас уверавам...

— Напишите овде неколико реченица! — рече Немац. — Позваћемо графолога. Ако установи да је ово ваш рукопис, у шта не сумњамо, стрељаћемо вас одмах.

Док је Барт с напором покушавао да искриви свој рукопис, немачки официр је телефоном позвао графолога техничке службе Гестапоа из Париза.

Сурово и исцрпљујуће ислеђење тек је почињало. Барт је под јаким стражом пребачен у затвор Гестапоа у Понтоази. И тамо је упорно понављао првобитну причу о томе да је геометар. Немци у ствари, није ни интересова-

ло његово признање тј. да ли је он уписивао знаке у карту или није. Располагали су чиницама које Барт није могао да оповргне. Гестапо је интересовало то ко је Барта упутио на аеродром и којој обавештајној мрежи припада.

Идеја о бекству

Исте вечери Барт је био пребачен у затвор Гестапоа у месту Уље где је сутрадан требао да сачека графолога и нове иследнике. Требало је да га они истим доказима слома и присиле на провалу своје обавештајне мреже.

Његова ћелија била је на трећем спрату, прозор око петнаест метара изнад земље. На једином отвору ћелије, окренутом према железнич-

кој прузи, налазиле су се импровизоване решетке. Испред отвора, дугом терасом шетао се немачки стражар, који је сваких неколико минута застајао и посматрао Барта. Али, Барт није знао где се налази. Била је потпуна тама. Одједном се чула страшна тупњава и хук. Воз који је пролазио само десетак метара од затвора заглаушио је ноћну тишину.

— Побећи кад воз протутњи — синнула је Барту идеја.

Почео је одмах да врши припреме. Решетке су биле причвршћене за плитку узидан рам. Кораци стражара одмичу, а Барт ноктима гребе малтер. Нокти се ломе, прсти крваре. Једва савлађује бол. Кад стражар наиђе, он се повуче у гаио и кашљивца да би уверио стражара да је ту. Два часа се борио с рамом и на крају — решетка је била изваљена.

Једино питање које је ове ноћи мучило Барта било је да ли ће воз опет протутњати.

Али Барт није имао представу шта се пред затвором налази и где је он уопште. Ипак чврсто је решио да побегне по сваку цену. Њебе је добро замотао око главе да би се сачувао тешких последица. То је била последња припрема и сада је само чекао да воз протутњи.

Немачки стражар дође до решетке, за тренутак застане, па се опет удаљи. Изаурен од ислеђења и болова, Барт једва савлађује умор. Бори се против сна. Јер, ако заспи и

не чује воз сутра га чека смрт.

Одједном, из даљине допрешум, постаје све јаснији. Приближава се. Хук, па заглаушујућа тупњава. Воз бесомучно жури. Барт скида решетке, стаје на ивицу отвора и скаче у ноћ. Пролетео је поред стражара као сенка док је овај гледао у воз.

Тишина и нови болови, још несноснији. Три кичмена пршљена поломљена. Одозго је Барт чуо кораке стражара испред ћелије, а доле је гледао у немачку патролу која му је тако рећи испред носа пролазила. Њебетом је притиснуо уста да не би испустио крик од болова. Покушао је да устане и да се што пре укљони са овог опасног места, али га је кичма издала. Неколико часова је пузао потрушке док није сав исцрпен и крвав стигао до куће једне породице, која му је појавом умотала грудни кош и уз велике напоре пребацила га метроом за Лион.

Тамо га је прихватио његов шеф Холард, сместио га у болницу и постао се да га истог дана оперишу и ставе гипс. Трећег дана лежања у болници, лекар је обавестио Барта да Гестапо трага за њим и да одмах мора напустити болницу. Холард је позвао још двојицу обавештајаца који су на носилима пребацили Барта на железничку станицу. Кад је железничар видео болесника на носилима, одлучно је одбио да га прими.

— Без лекарског уверења немачке власти не дозвољавају да превозимо болеснике...

Да би га уразумио, Барт љутито разгину своју кошуљу. Чиновник је био запрепашћен. На гипсу је љубичастом бојом био нацртан Лоренски крст, високо одликовање за храброст, иначе симбол слободне Француске. Испод крста је писало: „Први падобрански пук“. Један уметник, који је са Бартом дежао у болници написао је ове речи на Бартовом гипсу.

— Одмах ћемо му наћи место — одговори чиновник, мислећи да се ради о савезничком падобранцу.

— Ви нам гарантујете за његову безбедност! — додаде Холард и показа чиновнику пиштољ.

Барт је срећно стигао у Швајцарску. Холард га је пренео на лежима преко границе. Исте године Барт се опет вратио у обавештајну мрежу „Ажир“ у којој је радио све док Француска није потпуно ослобођена.

Јесте ли већ чули

га...

... тридесет малих вештачких плажа насуто је недавно у Антибима песком

донетим са Тахитија, Копакабана, Дакара и Палме.

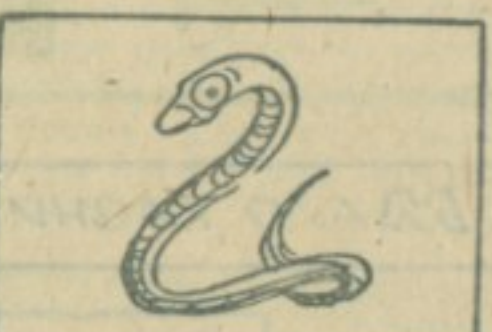
... Енглеска прославља 750-годишњицу Велике повеље о слободи донете 15. јуна 1215. године која у неку руку представља почетак парламентаризма.

... према мишљењу неких научника у јеловнику космонаута главно место заузима поврће слатки

кромпир због своје високе калоричности и витамини А.

... делфин „Флипер“ из акваријума Мијами у Флориди је прави феномен у извођењу разних скокова. Осамнаестогодишња Џен Вили успела је да га припитоми и обучи овим вештинама. Овог лета ће њих двоје кренути на турнеју по Енглеској где ће у разним базенима приказивати своју тачку. „Флипер“ ће путовати у специјалном авиону са базеном.

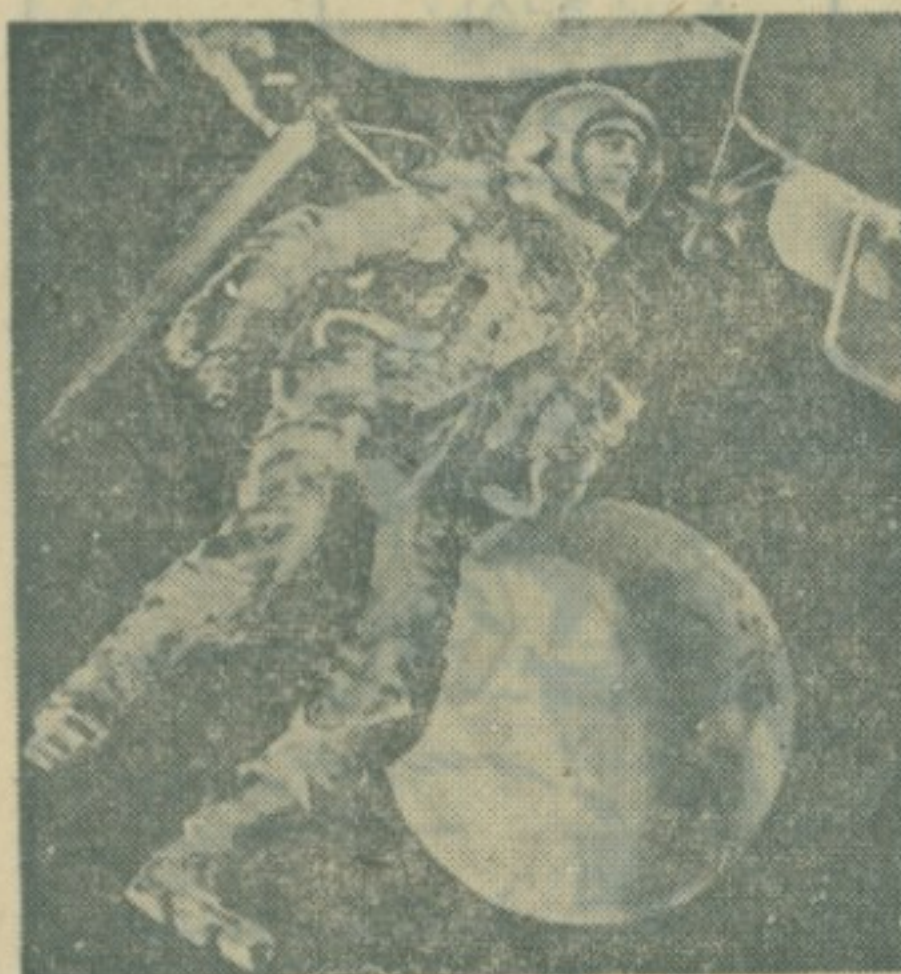
... једној змији у зоолошком врту у Лондону, која је озлеђила око, ставили су стаклено.

— 14 —

ПРВА КОСМИЧКА ШЕТЊА

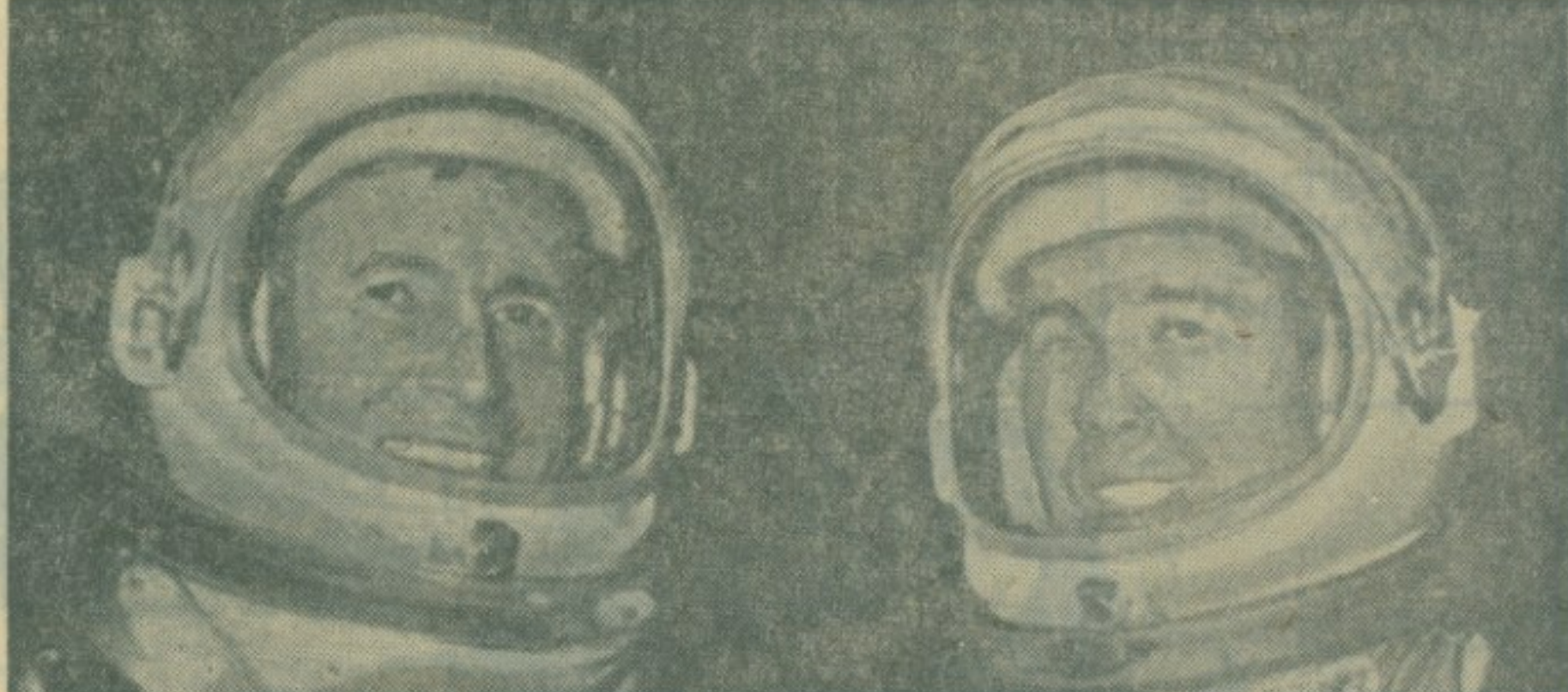
18. март 1965. Нова совјетска сензација: из брода Васход II, којим је управљао Павел Бељајев, изишао је његов сапутник Алексеј Леонов и десетак минута „шетао“ по космосу.

— 15 —

„БЛИЗАНЦИ“ ГРИСОМ И ЈАНГ

23. март 1965. Лансирани су први амерички „близанци“: Вирџил Грисом и Џон Јанг. У капсули Џемињи, тешкој 3.200 кг, направили су три обртаја око Земље.

И ВАЈТ СЕ ПРОШЕТАО

Прескочивши неколико планираних етапа, Американци су избацили у орбиту нове „близанце“: Едварда Вајта и Џејмса Макди Вита. Вајт је поновно подвиг свог совјетског колеге: изашао је из кабине. Међутим, план да се приближи другом степену ракете која их је избацила у орбиту и да је додирне — није остварен. (Крај)

— 13 —

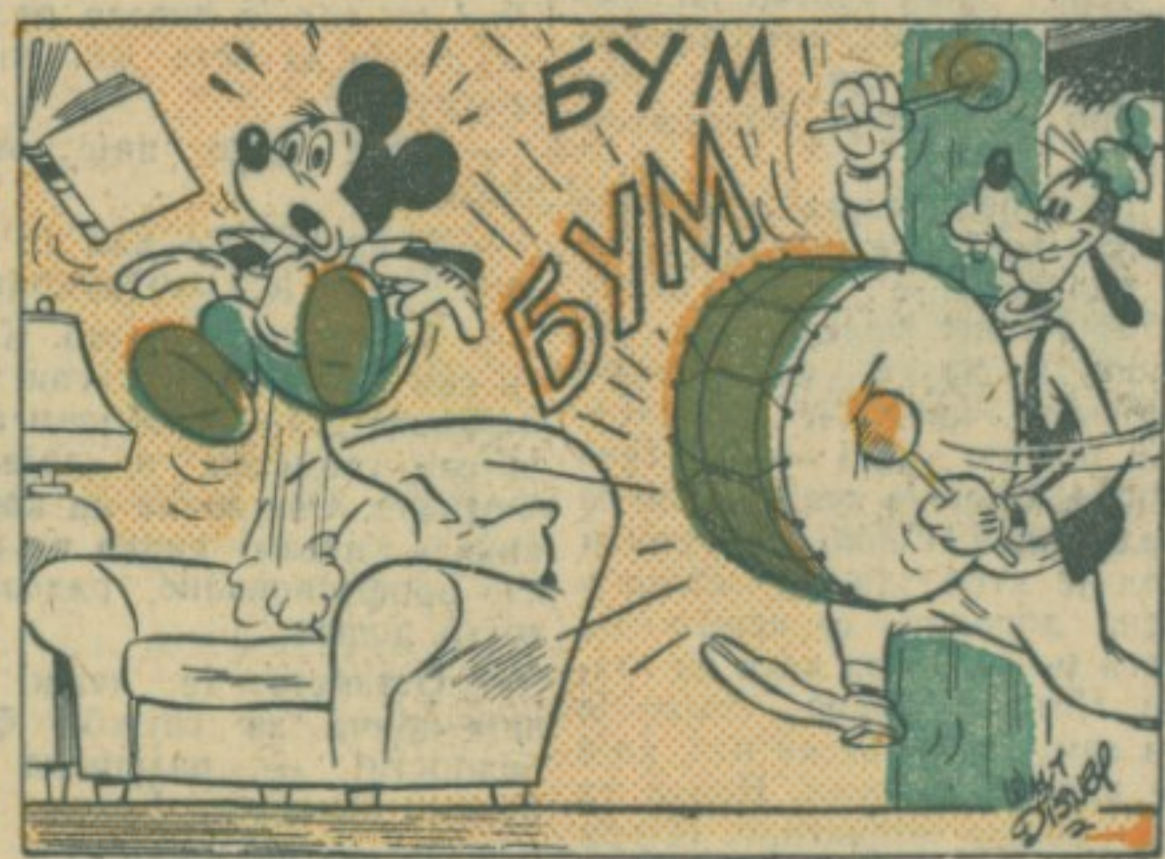
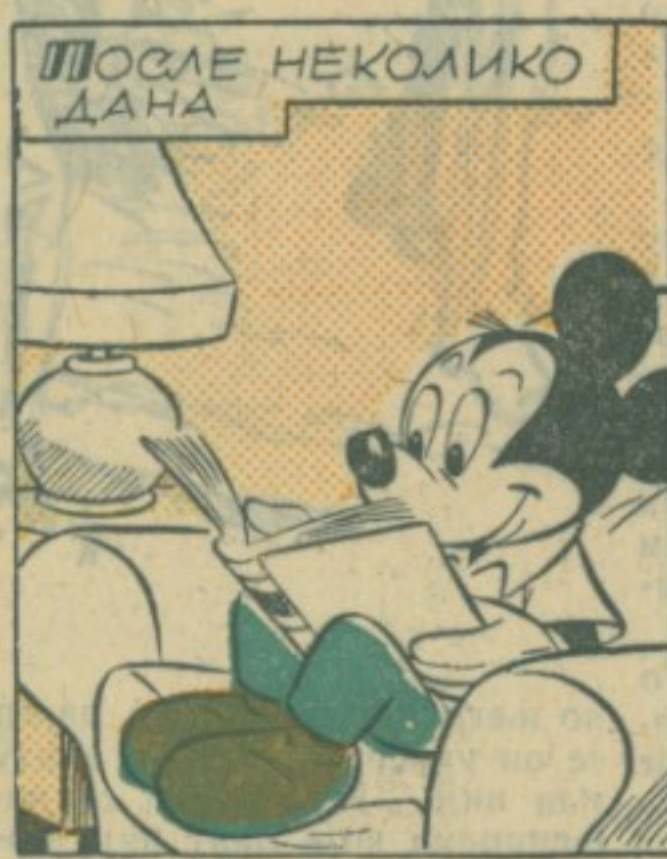
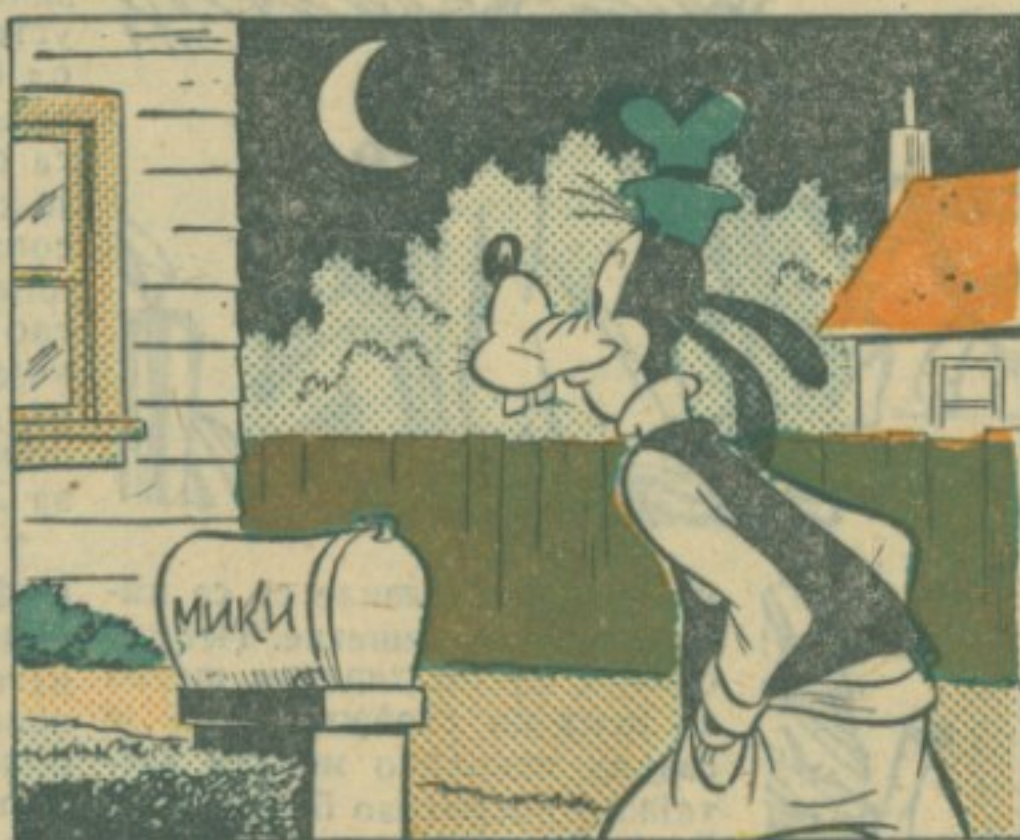
ТРОЈИЦА У КОСМИЧКОМ БРОДУ

12. октобар 1964. Совјетски научници су још једном изненадили свет: у орбиту се винуо космички брод Васход I са три човека. То су: космонаут Владимир Комаров, научник Константин Феоктистов и лекар Борис Јегоров. Ово је први пут да се у орбити налазе и људи који нису само космонаути.

Роман о освајању космоса

WALT
DISNEY

МИКИ

ЏОНИ ХАЗАРД

ФРЕНК
РОБИН

